

Vapo Oy Biofuels
PL 22
40101 JYVÄSKYLÄ

Viite

YVA-laki (468/1994) 12 §

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO VAPO OY:N JAKO-MUURAISSUON TURVETUOTANTOHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOIN- TISELOSTUKSESTA, Oulu

Vapo Oy Biofuels on toimittanut 29.8.2011 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista yhteysviranomaisen lausuntoa varten Oulun kaupungissa sijaitsevan Jako-Muuraiisuuden turvetuotantohanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hankkeen nimi

Jako-Muuraiisuuden turvetuotantohanke, Oulu.

Hankkeesta vastaava

Hankkeesta ja sen ympäristövaikutusten arvioinnista vastaa Vapo Oy Biofuels, yhteyshenkilönä Seppo Järvinen.

Konsulttina arviointiselostuksen laatimisessa on toiminut Insinööritoimisto Ecobio Oy, yhteyshenkilönä Sanna Vaalgamaa.

Yhteysviranomainen

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toimii Jako-Muuraiisuuden turvetuotantohankkeessa YVA-lain 6 a §:n tarkoittamana yhteysviranomaisena.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 468/1994) ja sen nojalla annetun asetuksen (YVA-asetus, 713/2006) 6 §:n hankeluettelon 2 e) kohdan (turvetuotanto, kun yhtenäiseksi katsottava tuotanto pinta-ala on yli 150 hehtaaria) perusteella hankkeeseen tulee soveltaa YVA-menettelyä.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

YVA-menettelyn aluksi hankkeesta vastaava toimitti yhteysviranomaiselle arviointiohjelman. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä, joita hankkeen ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tarpeen tehdä sekä siitä, miten arviointimenettelyn järjestetään. Yhteysviranomaisen kuulutti arviointiohjelman nähtävillä olost ja pyysi siitä lausuntoja. Mielipiteensä saivat esittää kaikki sitä haluavat. Saatuaan lausunnot ja mielipiteet yhteysviranomaisen antoi 10.7.2009 hankkeesta vastaavalle lausuntonsa arviointiohjelmasta.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava on laatinut ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka tulee samanlaiseen menettelyyn kuin arviointiohjelmakin. YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muiden kannanotot hankkeesta vastaavalle. Arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto tulee liittää mahdollisiin lupahakemusasiakirjoihin. Jako-Muuraissuon turvetuotantohankkeen mahdollisen ympäristölupahakemuksen käsittelee Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

YHTEENVETO HANKKEESTA

Hanke ja sen vaihtoehdot

Jako-Muuraissuon turvetuotantohankkeen tarkoituksena on tuottaa energia- ja ympäristöturvetta. Energiaturve käytetään lähialueiden energiantuotantolaitosten polttoaineena, ja ympäristöturve toimitetaan hankealueen lähiympäristöön kuivikkeeksi, kompostointiin, lietteiden imeytykseen ja maanparannukseen. Jyrsinturpeen käyttökohteet sijaitsevat pääasiassa Oulussa sekä Kajaanissa, Kemissä ja Haapavedellä. Palaturpeen ja ympäristöturpeen käyttökohteet sijaitsevat lähialueen kunnissa. Energiaturve toimitetaan vastaanottajille pääasiassa lämmityskaudella 1-2 jaksossa (syyskuu-huhtikuu). Ympäristöturvetta voidaan toimittaa asiakkaille ympäri vuoden.

Hankkeen tavoitteena on turvata energiaturpeen saanti ja näin varmistaa energian ja lämmön katkeamaton tuotanto. Vapo Oy on erikoistunut turvetuotantoon ja sen on kyettävä vastaamaan energialaitosten vaatimuksiin ja turpeen kysyntään. Uutta tuotantopinta-alaa tarvitaan korvaamaan tuotannosta poistuvia alueita. Vapo Oy haluaa myös lisätä tuotantokapasiteettiaan ja siten myös kasvattaa kotimaisten polttoaineiden osuutta Suomen energiatarpeesta.

Arviointiselostuksen mukaan Jako-Muuraissuon suunnittelualue on kokonaisuudessaan Vapo Oy:n hallinnassa. Alueesta 117 hehtaaria on Vapo Oy:n omistuksessa ja 342 hehtaaria vuokrattuna pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla UPM-Kymmeneltä ja Oulun kaupungilta.

Turvetuotantoon otettavan alueen pinta-ala on yhteensä 345 hehtaaria, josta Muuraissuon osuus on 111 hehtaaria, Jakosuon 234 hehtaaria. Alue on nykyisellään lähes ojittamatonta.

Tuotantoaika on 25–30 vuotta päättyen alueella noin vuonna 2040. Tuotantoalueen osat saattavat siirtyä jälkihoidon kautta jälkikäyttöön eri vaiheissa. Turvetuotannon loputtua alue siistitään ja tarpeettomat rakenteet ja rakennelmat poistetaan alueelta. Päätöksen jälkikäytöstä tekee aikanaan maanomistaja. Mahdollisia jälkikäyttömuotoja ovat mm. metsittäminen, viljely (energiakasvit, vilja, rehu) tai ennallistaminen kosteikoksi.

Jako-Muuraissuo sijaitsee Oulun kaupungissa entisen Ylikiimingin kunnan alueella Sanginjoen pohjoispuolella noin 7-11 km Ylikiimingin taajamasta etelään. Jako-Muuraissuo sijaitsee vedenjakaja-alueella siten, että pääosa alueesta sijaitsee Kii-minkijoen vesistöalueella Vepsänjoen valuma-alueella (60.026), pienemmän osan alueesta sijaitessa Oulujoen vesistöalueella Sanginjoen alaosalla Sankilammen alueella (59.142).

Hankkeen vaihtoehdot

Arviointiohjelmavaiheessa arvioitavana oli hankkeen neljä eri toteutusvaihtoehtoa sekä nollavaihtoehto. Annettujen lausuntojen seurauksena näistä ohjelmavaiheen vaihtoehdoista on poistettu vaihtoehdot 1 ja 3 vanhentuneen vesienkäsittelymenetelmän vuoksi. Vaihtoehtoihin 2 ja 4 on tehty muutoksia pinta-aloihin sekä pintavalutuskenttien määrään.

Arviointiselostuksessa esitetyt arvioitavat vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 (VE0): Turvetuotantoa ei aloiteta lainkaan. Alueen nykytila säilyisi ennallaan.

Vaihtoehto 1 (VE1): Hankealueen tuotantokelpoinen pinta-ala on 345 hehtaaria. Kuntoonpano suoritetaan vaiheittain niin, että ensin valmistellaan Jakosuon pintavalutuskenttä ja tuotantoalue (234 hehtaaria) sekä Muuraissuon pintavalutuskenttä. Kun Jakosuo on tuotantokunnossa, aloitetaan Muuraissuon (111 hehtaaria) kuntoonpano.

Tuotantoalueen vedet johdetaan ympärivuotisesti pumppamalla kahden pintavalutuskentän kautta alapuoliseen vesistöön. Pintavalutuskentät on suunniteltu ojittamattomille suoalueille. Molemmilta pintavalutuskentiltä vedet johdetaan laskuojaa pitkin Viitaojaan.

Ympärivuotisen pintavalutuksen laskureitti:
Laskuojat–Viitaoja–Viitajoki–Iso-Seluskanjärvi.

Vaihtoehto 2 (VE2): Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella, joka on 345 hehtaaria. Jakosuon ja Muuraissuon kuntoonpano aloitetaan samanaikaisesti.

Vesienkäsittelymenetelmänä on ympärivuotinen pintavalutus. Vesienkäsittely toteutetaan kahdella pintavalutuskentällä. Pintavalutuskentät on suunniteltu ojittamattomille suoalueille. Molemmilta pintavalutuskentiltä vedet ohjataan Viitaojaan.

Ympärivuotisen pintavalutuksen laskureitti:
Laskuojat–Viitaoja–Viitajoki–Iso-Seluskanjärvi.

Kaavoitus ja hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin ja hankkeisiin

Arviointiselostuksessa on esitetty kaavoitustilanteesta sekä hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin seuraavaa:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Turvetuotantoa koskien on valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa seuraava maininta: ”Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset”.

Jako-Muuraissuon suunnitellulla tuotantoalueella on myös ojittamattomia ja luonnontilaisia alueita eli hanke on tältä osin ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden kanssa. Alue ei ole suojeltu eli sen luontoarvoissa ei ole suojelua vaativia erityispiirteitä. Alue on kuitenkin ollut aiemmissa kaavaversiossa turvetuotantoon merkitty alue ja Vapo Oy on tämän takia hankkinut sen omistukseensa.

Energiantuotantoa ohjaava politiikka

Turvetuotannon kasvu riippuu Suomessa ja Euroopan unionissa tehtävistä energiantuotantoratkaisuista. Perustavoitteena on biopolttoaineiden käytön lisääminen, mihin liittyy myös turpeen käyttö energialähteenä. Alueellisesti turvetuotannon kapasiteetin lisäämistarve liittyy energialaitosten rakentamiseen ja uudistamiseen ja laitosten käyttämiin polttoaineisiin. Lisäksi uutta tuotantopinta-alaa tarvitaan korvaamaan vanhoilta tuotantoalueilta nopeasti poistuvia aloja. Turvetuotantoa puoltavia, poliittisestikin merkittäviä tekijöitä ovat energianlähteen kotimaisuus sekä tuotannon myönteiset työllisyysvaikutukset.

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko ilmasto- ja energiapolitiikasta

Kohti vähäpäästöistä Suomea -selonteon keskeisenä tavoitteena on miettiä keinoja vähentää merkittävästi Suomen tuottamia kasvihuonekaasuja. Visiona on leikata Suomen päästöjä vähintään 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä osana kansainvälistä yhteistyötä. Selonteon tulevaisuusvision mukaan turpeen energiakäyttö on pitkällä tähtäimellä mahdollista vain polttolaitoksissa, joissa hiilidioksidin talteenotto ja varastointi on mahdollista (CCS=carbon capture and storage). Selonteon mukaan turpeenotto tulee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti kohdentaa jo ojitetuille tai muutoin luonnontilansa menettäneille soille, joissa kuivunut pintaturve on alkanut hajota. Myös turpeenoton kohdistaminen jo metsäojitetuille turvemaille leikkaisi päästöjä.

Pohjois-Pohjanmaan energiastrategia 2015

Pohjois-Pohjanmaan energiantuotanto perustuu valtaosin turpeeseen, vesivoimaan ja metsäteollisuuden sivutuotteisiin. Turve on alueellisista polttoaineista toistaiseksi selvästi tärkein. Yleistavoite on edistää maakunnan energiaomavaraisuuden kehittämistä, osaamisen lisäämistä ja työpaikkojen syntyä. Turpeen käytön nykytason säilyttäminen on strategian mukaista.

Turpeen osalta energiastrategia linjaa seuraavaa:

- 1) Tuotannon kohdentumista ja tuotantotapaa on syytä kehittää niin, että haitat ja niiden kokeminen vähenevät.
- 2) On etsittävä toimintatapoja, joiden seurauksena suolta korjattavan energian uusiutuvuus suhteessa kivihiileen nousee entistä selkeämmäksi.
- 3) Turvetuotannon vesiensuojelua on sen kehittymisestä huolimatta parannettava edelleen, jotta alenevan kuormituksen trendi säilyy.
- 4) Tuotantoa suunnataan vähäarvoisille ojitetuille soille.
- 5) Yleiseen suhtautumiseen vaikutetaan onnistuneilla jälkikäyttöesimerkeillä.
- 6) Soiden ja niiden ilmastovaikutusten tutkimusta ja asiantuntemusta tulisi lisätä
- 7) Palaturpeen käytön lisääminen keskisuurissa ja pienissä aluelämpölaitoksissa
- 8) Hankkeiden vaikutusarviointien ja lupamenettelyjen laatu, avoimuus ja vuorovai-
kutteisuus etenkin suurissa hankkeissa.

Turvetuotantohankkeet lähialueella

Jako-Muuraissuo sijaitsee vedenjakaja-alueella siten, että pääosa vesistä valuu Kiiminkijokeen, loppujen päätyessä Sanginjoen kautta Oulujokeen. Turvetuotannon alkaessa purkuvesiä ei johdeta ollenkaan Sanginjokeen, vaan kaikki vedet laskevat Kiiminkijoen vesistöön.

Kiiminkijoen vesistöalueella oli vuonna 2009 13 tarkkailuvelvollista turvetuotantoaluetta, joista kaksi oli jo poistunut kokonaan tuotannosta, muilla alueilla oli tuotantoa. Alueet kuuluvat Kiiminkijoen turvetuotantoalueiden yhteiseen vesistöjen ja kalaston tarkkailuohjelmaan. Vuonna 2009 tuotantotoiminnassa olevia turvesoita oli Kiiminkijoen vesistöalueella 1055 hehtaaria, kunnostusvaiheen soita 16 hehtaaria ja tuotannosta poistuneita soita 294 hehtaaria

Jako-Muuraissuon kanssa samalla alueella (valuma-alueilla 60.01 ja 60.02) oli Vapo Oy:llä vuonna 2009 tuotannossa 229 hehtaaria suota. Samalla alueella ei ole tällä

hetkellä yhtään suota kuntoonpanovaiheessa. Alueen tuotannossa olevat suot ovat Hangassuo ja Hakasuo. Marttilansuon (50 hehtaaria) tuotanto loppui vuoden 2008 tuotantokauteen ja on jo seuraavassa maankäytössä (kosteikko/metsätalous) (valu-ma-alue 60.022).

Hangassuon tuotantoalueella on nykyinen (2010) tuotantopinta-ala on 23,3 hehtaaria. Tuotannosta on poistunut 58,9 ha mutta sitä ei ole vielä siirretty seuraavaan maan-käyttöön. Alue poistuu tuotannosta kokonaisuudessaan 1-5 vuoden sisällä. Vesien-käsittelymenetelmänä alueella on virtaamansäätö ja laskeutusallas (valu-ma-alue 60.025).

Hakasuon tuotantoalueella on tällä hetkellä (2010) tuotannossa 197 hehtaaria. Tuotannosta on poistunut noin 10 hehtaaria aluetta, joka ei ole vielä seuraavassa maan-käytössä. Tuotannosta poistuu arvion mukaan noin 40 hehtaaria 10 vuoden sisällä. Vesienkäsittelymenetelmänä alueella on ympärivuotinen pintavalutus (valu-ma-alue 60.026).

Arviointiselostuksessa on lisäksi taulukot Kiiminkijoen vesistöalueella sijaitsevista turvetuotantoalueista purkuvesistöittäin ja Jako-Muuraissuon lähialueen turvetuotanto-hankkeista tilasta sekä niitä kuvaava kartta.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset

Kaavoitus

Voimassa olevassa kaavassa (Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava) ei ole varauksia hankealueelle. Turvetuotantoalueen perustaminen alueelle ei vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista. Turvetuotantoaluetta perustettaessa on otettava huomioon maakuntakaavan turvetuotantoa koskeva yleismääräys. Kaavamääräyksen mukaan turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojittettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonto- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti. Turvetuotannon lopettamisen jälkihoidon ympäristövaikutukset tulee käsitellä valvonta- ja lupaviranomaisten kanssa ennen tuotannon päättymistä. Suopohjien jälki-käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

Ympäristölupa

Turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus, jos tuotantoalue on yli 10 hehtaaria, tarvitsee ympäristöluvan. Luvan tarpeesta säädetään ympäristönsuojelulaisissa (YSL 86/2000) ja ympäristönsuojeluasetuksessa (YSA 169/2000). Lupahakemuksen liitteinä tulee olla ympäristövaikutusarviointiselostus ja siitä annettu lausunto. Jako-Muuraissuon suunniteltu tuotantoalue ylittää lupakynnyksen.

Rakennuslupa ja toimenpidelupa

Rakentamista säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999). Rakentamista ohjaavat rakennuslupa ja toimenpidelupa. Turvetuotantoalueelle mahdollisesti rakennet-tavat rakennukset tarvitsevat rakennusluvan. Rakennusluvan tarve ratkeaa suunnitelmien valmistuttua.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksesta on kuulutettu YVA-lain 11 §:n mukaisesti Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 20.10.–9.12.2011. Ympäristövaikutusten arviointiselostus on ollut samanaikaisesti nähtävillä Oulun kau-pungin Oulu10-palvelupisteessä, Oulun pääkirjastossa ja Ylikiimingin kirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa. Arviointiselostusta koskevat asiakirjat ovat olleet saatavilla myös ELY-keskuksen Internet-sivuilla.

Arviointiselostuksen vireillä olosta on ilmoitettu sanomalehti Kalevassa 21.10.2011.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus Ylikiimingin asukastuvalla 9.11.2011. Tilaisuuteen osallistui yhteensä noin 20 henkilöä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten edustajat mukaan lukien.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus pyysi arviointiselostuksesta lausunnon seuraavilta tahoilta:

Oulun kaupunki, Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos johtokunta, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Metsähallitus Pohjanmaan luontopalvelut, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat, Kainuun ELY-keskus/Kalatalouspalvelut, Museovirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Suomen riisikeskus/Oulun aluetoimisto, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Oulujokivarren kalastusalue, Kiiminkijoen kalastusalue, Kiimingin osakaskunta, Laitasaaren osakaskunta, Sanginjärven kylän osakaskunta, Vuotungin kalaveden osakaskunta, Ylikiimingin osakaskunta, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Oulun luonnonsuojeluyhdistys ry, Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Oulun läänin vesiensojeluyhdistys ry ja Kiiminkijoki ry.

Lisäksi jokaisella on ollut oikeus esittää mielipiteensä hankkeesta.

Lausuntoja toimitettiin ELY-keskukselle 12 kpl. Mielipiteitä esitettiin 4 kpl.

Seuraavassa on esitetty annetuista lausunnoista ja mielipiteestä pääkohdat.

Lausunnot

Oulun kaupunginhallitus toteaa lausunnossaan, että YVA-selostuksessa ei ole esitetty todennäköisintä toteutusvaihtoehtoa, eikä vaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 vaikutuksissa ole toisaalta todettu merkittäviä eroja.

Lausunnon mukaan Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategiassa todetaan tärkeänä tavoitteena, että turvetuotantoon ei oteta ensisijaisesti luonnontilaisia ja ennallistamiskelpoisia soita. Mikäli luonnonsuojelullista estettä ei ole, voidaan tuottajien hallussa olevat suot käyttää turvetuotantoon. Jako-Muuraissuon turvetuotantoalue sijoittuu suureksi osaksi luonnontilaisille soille, joilla on luonnonsuojelullisia arvoja. Hanke ei siten toteuta Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan eikä Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian tavoitteita, joita myös Oulun kaupunki pitää tavoiteltavina.

Oulun kaupungin aiemmassa lausunnossa esille tuodut vaikutukset asumiseen on selvitetty. Arviointiselostus osoittaa, että haitta olemassa oleville asuin- ja lomakiinteistöille on ilmeinen.

Edellä mainituista syistä Oulun kaupunki ei pidä Jako-Muuraissuota ensisijaisena turvetuotantoon avattavana alueena.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos johtokunta esittää lausunnossaan, että luonnontilaisen suon turvetuotantoon ottaminen on ristiriidassa valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan turvesoiden käyttöä koskevien yleisten suunnittelumääräysten sekä valtakunnallisen suostrategian ja Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategian periaatteiden kanssa.

Lausunnonantaja ei pidä luonnontilaisista ja luonnonsuojelullisesti merkittävää Jako-Muuraissuota turvetuotantoon soveltavana alueena. Lisäksi suunnitellusta turvetuotannosta aiheutuisi lähivaikutusalueella asuville merkittävää pöly-, melu- ja viihtyvyyshaittaa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää lausunnossaan, että maakuntakaavan ja Pohjois-Pohjanmaan energiasstrategian tavoitteena on turvetuotannon säilyttäminen nykyisellä tasolla maakunnan energiahuollon turvaamiseksi. Uusi tuotanto on kohdistettava sekä tuotantotalouden että ympäristön edellytykset täyttäen.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa turvetuotannon sijoittumista ohjataan kaavan yleismääräyksellä, jonka mukaan tuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Yleismääräys edellyttää lisäksi, että turvetuotantoa harjoitetaan niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti.

Maakuntakaavan turvetuotantosoiden valintaa koskeva yleismääräys ei ole ehdoton: ympäristöarvojen lisäksi huomioon on otettava myös maakunnan energiahuollon turvaaminen ja toiminnanharjoittajien käytännön mahdollisuudet tuotantotavoitteen täyttämiseen ja tuotantosuoalinnan tekemiseen. Erityisesti rajatapauksissa näitä näkökohtia voidaan pitää tuotantoa puoltavina.

Jako-Muuraissuo sisältyi turvetuotantoalueena Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuuston hyväksymään maakuntakaavaan merkinnällä eo-t1. Merkintä tarkoitti sitä, että alue on osoitettu turvetuotantoalaiseksi, mutta sillä on samanaikaisesti seudullisesti merkittäviä ympäristöarvoja, jotka on selvitettävä ja otettava huomioon turvetuotantoa suunniteltaessa. Tämä jäi kuitenkin välivaiheeksi, koska KHO kumosi maakuntakaavan turvetuotantoa koskevat varaukset.

Arviointiselostuksen mukaan Jako-Muuraissuo on pääosin luonnontilainen suoalue, jolla esiintyy useita harvinaistuneita ja uhanalaisiksi luokiteltuja luontotyyppejä. Kokonaisuutena ottaen alueen merkitys on arvioitu lähinnä paikalliseksi suhteellisen edustavien suoyhdistymien vuoksi. Arvokkaimpia suo-alueita voidaan kuitenkin pitää jopa maakunnallisesti arvokkaina, suojelun arvoisina kohteina. Linnuston osalta suota luonnehditaan niin ikään verrattain edustavaksi alueeksi. Arviointiselostuksessa todettut Jako-Muuraissuon luontoarvot ovat kokonaisuudessaan suhteellisen korkeaa tasoa, kun niitä verrataan muihin soihin, joita ollaan parhaillaan käsittelemässä Pohjois-Pohjanmaan suo-ohjelmahankkeessa.

Lausunnon mukaan arviointiselostuksessa on käsitelty pääpiirteittäin hankkeen suhde maakuntakaavaan. Lisäyksenä on todettava yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan arvokkaiksi vesistöiksi (av-merkintä) osoitettujen vesistöjen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, että arvokkaan vesialueen soveltuvuutta varauksen perusteena oleville eliölajeille ei vaaranneta. Kiiminkijoki on osoitettu kaavassa arvokkaaksi vesistöksi. Perusteena on joen status potentiaalisena luonnonjokilohena.

Selvitysten mukaan vesistövaikutukset rajoittuisivat lähinnä Viitaojaan, joka on osa Kiiminkijoen vesistöä. Jatkosuunnittelussa on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota korkeaan vesiensuojelun tasoon. Maakuntakaavan yleismääräykset, valuma-alueen muut hankkeet, happamaan maaperään ja kohdevesistön herkkyyteen liittyvät tekijät puoltavat parhaan käyttökelpoisen tekniikan hyödyntämistä kuivatusvesien käsittelyssä. Hankkeen vaiheistus edistäisi aiheutuvien vaikutusten hallintaa.

Lausunnonantaja esittää, että hankkeen toteuttaminen esitetystä laajuudessa on osittain ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa, koska tuotanto sijoittuisi kokonaisuudessaan ojittamattomalle suolle, josta on arvioitu seudullisesti arvokkaaksi. Myönteistä on, että osa pienialaisista arvokohteista on rajattu tuotantoalueen ulkopuolelle. Lausunnonantaja katsoo, että arvioinnissa olisi edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen ollut tarpeellista tarkastella vaihtoehtoja, jossa luontovaikutukset jäisivät vähäisemmiksi.

Lausunnonantaja esittää, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaa uudistaminen on meneillään. Uudessa kaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvat alueet kansallisen suo- ja turvemaiden strategian linjausten ja maakunnallisen suo-ohjelman tulosten perusteella. Suunnittelutyössä tarkastellaan erityisenä aluekokonaisuutena Ouluja Sanginjoen väliin sijoittuvaa laajaa ojittamatonta suoaluetta (Matinsuo–Räkäsuo–Kivisuo), johon myös Jako-Muuraissuon voidaan katsoa kuuluvan.

Metsähallitus Pohjanmaan luontopalvelut toteaa lausunnonaan, että alueelta laadittujen luontoselvitysten perusteella Jako-Muuraissuon alue on vesitaloudeltaan

luonnontilainen. Alueella on joitakin reuna-osa-alueita, joiden vaikutus ympäröiviin soihin on ollut vähäinen. Suunniteltu turvetuotantoalue on siten vesiensuojelun suuntaviivoista vuoteen 2015 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen, Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan ja kansallisen suostrategian vastainen.

Lausunnonantaja huomauttaa, että arviointiselostuksessa todetaan alueen jälkikäytön osalta hankealueen olevan Vapon omistuksessa ja osittain UPM-Kymmeneltä ja Oulun kaupungilta vuokrattua. Hankealueen suurin omistaja on kuitenkin Suomen valtio/Metsähallitus, joka on alueelta vuokrannut Vapo Oy:lle 351 ha alan. Vaikka alueen jälkikäyttöä ei tässä vaiheessa voi päättää, olisi tullut tuoda esiin jälkikäyttömahdollisuuksiin vaikuttavia perustietoja. Mikä on alueen pohjan korkeus tuotannon jälkeen suhteessa pintavesistöihin? Miten pohjamaan mahdollinen sulfidipitoisuus vaikuttaa jälkikäyttömahdollisuuksiin?

Lausunnonantaja toteaa, että selostuksessa esitetty väite, etteivät alueen harvinaiset lajit ja luontotyypit sijaitse hankealueella, ei pidä paikkaansa. Vuoden 2010 uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi (EN) arvioidun suokukon ja vaarantuneiksi (VU) arvioidun keltavästäräkin ja kivitaskun havaintopaikat ovat hankealueella. Jako-Muuraissuon linnustoselvityksen mukaan kaikista näistä lajeista on hankealueelta muuton aikaisia havaintoja, ja suokukon ja keltavästäräkin osalta myös pesimäaika-aiasia. Myös Muuraissuolla 1995 havaitun suovalkun (vuoden 2010 luokituksessa NT) esiintymäpaikka on hankealueella.

Valuma-alueen muutosten seurauksena Muuraissuon valtakunnallisesti uhanalaiseksi luontotyypeiksi luokitellut korvet tulisivat todennäköisesti menettämään luonnontilansa, vaikka ne rajattaisiinkin varsinaisen tuotantoalueen ulkopuolelle.

Lausunnonantaja huomauttaa, että vaikutuksia Sanginjoen valumiin ei ole käsitelty, vaikka Sanginjoen valuma-alue tulisi hankkeen toteutumisen myötä hiukan supistumaan. Lausunnonantaja toteaa myös, että selostuksessa mainitaan ravinteiden ja kiintoainesten pidättyminen Iso-Seluskanjärveen, mutta ei sitä, että järven happitilan heikkeneminen voi aiheuttaa ravinteiden vapautumista pohjasedimentistä, mikä voi pahentaa kuormitusta alapuolisissa vesistöissä.

Selostuksen mukaan Viitaojan tila on veden laadun perusteella arvioiden tyydyttävä tai huono, Iso-Seluskanjärven tyydyttävä ja Vepsänjoen tyydyttävä/välttävä. Jako-Muuraissuon tuotantoon ottaminen lisäisi kuormitusta näihin vesistöihin, mikä aiheuttaisi sen, että vesienhoitolain mukaista tavoitetta veden hyvästä (tai Iso-Seluskanjärven kohdalla parhaasta saavutettavissa olevasta tilasta) ei voitaisi saavuttaa. Jako-Muuraissuon tuotantoon ottaminen lisäisi turvetuotannon kuormitusta Vepsänjoella lähes kaksinkertaiseksi nykyiseen verrattuna, mutta tähän ei ole kiinnitetty arvioinnissa huomiota. Selostuksen mukaan Jako-Muuraissuon päästöt ovat tuotantovaiheessa samaa suuruusluokkaa kuin huomattavasti pienemmän Hakasuon päästöt. Vertailu on kuitenkin sikäli perusteetonta, että Jako-Muuraissuon arvo on laskettu Pohjois-Suomen pintavalutuskentällisten turvetuotantosoiden keskimääräisten ominaiskuormituslukujen avulla. Hakasuon luvut perustuvat mittauksiin v. 2009. Vertailusta voisi päätellä vain, että Hakasuon pitoisuudet ovat olleet keskiarvoa isompia. Kiintoaineksen suhteen vertailu on erityisen vaikeaa, koska kiintoainespäästöt liittyvät satunnaisesti valunhuippuihin, joita ei käytännössä pystytä luotettavasti mitaamaan.

Lausunnonantaja toteaa lisäksi, ettei hankkeen vaikutuksia Iso-Seluskanjärven kalastukseen, linnustoon eikä järven tilaan ole käsitelty arvioinnissa.

Lausunnonantaja toteaa suostrategian mukaan soita merkittävästi muuttava toiminta tulee kohdistaa jo ojitetuille tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille. Jako-Muuraissuo on käytännössä kokonaan luonnontilainen, joten sen ottaminen turvetuotantoon olisi ristiriidassa suostrategian tavoitteiden kanssa. Vaikka uusien tuotantosoiden hankinnassa tullaan noudattamaan tätä strategian periaatetta, tämä ei merkittävästi paranna tilannetta, jos jo tuottajien hallussa olevien alueiden osalta ei luonnontilaisuutta huomioida alueen käytöstä päätettäessä. Kiiminkijoen vesistöä-

eella on tuottajilla hallussaan runsaasti ojitamattomia suoalueita Jako-Muuraissuon lisäksi. Useilla näistä on jo meneillään joko YVA- tai lupaprosessi.

Lausunnonantaja toteaa, että selostuksen mukaan mahdollinen jälkikäyttö ruokohelvellä toimisi hiilinieluna, mutta ei ole tarkasteltu, sitä onko tällainen jälkikäyttö mahdollista. Osa pohjasta on todennäköisesti happamia sulfidimaita, joiden kuivatus pilaisi Kiiminkijokea, osa mahdollisia kuivata. Jälkikäyttö maatalouteen on myös joen ravinnekuormituksen kannalta kyseenalaista.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat toteaa lausunnossaan, että vaikutustarkastelussa on tuotu esiin hankkeen merkittävimmät ihmisiin kohdistuvat vaikutukset.

Alue on tällä hetkellä lähes luonnontilaista suota. Alueen ympäristöllä on myös maisemallista, kulttuurihistoriallista ja virkistyskäyttöarvoa. Lisäksi alueen välittömässä läheisyydessä tai vaikutusalueella sijaitsee suhteellisen paljon vakituista ja lomasutusta. Pölypäästöjen vaikutusalueella sijaitsee 17 kiinteistöä, lähimmät noin 300 m:n etäisyydellä tuotantoalueen reunasta.

Lausunnonantaja katsoo, että hankkeen jatkotyössä ja mahdollisessa lupavaiheessa tulee kiinnittää erityistä huomiota edellä mainittuihin vaikutuksiin ja olosuhdetekijöihin kokonaisuutena. Yksittäisenä tekijänä lausunnonantaja pitää merkittävänä pölyvaikutusta lähialueen asutukselle.

Kainuun ELY-keskus/Kalatalouden ryhmä katsoo lausunnossaan, että vaikutusalueen kalastosta ja kalastuksesta on esitetty riittävät tiedot ympäristölupakäsittelyä varten.

Museovirasto toteaa lausunnossaan, että alueelta ei muinaisjäännösrekisterin mukaan tunneta rauhoitettuja muinaisjäännöksiä. YVA-selostuksessa kuitenkin todetaan hankkeen lausuntomenettelyssä sekä arviointiohjelman yleisötilaisuudessa saatu tieto Jakosuolla Kontiosaaren ja Nälköniemen välillä olevasta vanhasta kapulatiestä sekä Pirttisellä olevasta kiviröykkiöstä, mahdollisesta hautaröykkiöstä, jotka eivät olleet Museoviraston tiedossa.

Muinaismuistolaki (295/1963, 2 § 8 mom.) määrittelee kiinteäksi muinaisjäännökseksi mm. muinaisten huomattavien kulkuteiden jäännökset. Kyseinen suon ylittävä kapulatie ei todennäköisesti ole ollut merkitykseltään huomattava, mutta se voidaan kuitenkin nykyään arvioida huomattavaksi ikänsä, rakenteidensa ja niiden säilyneisyyden tai siihen liitettävien tarinoiden kautta. Kun turvetuotantohanke tulee suunnitellussa laajuudessa toteutuessaan kokonaan tuhoamaan rakenteen, Museovirasto arvioi tarpeelliseksi hyvissä ajoin ennen hankkeen toteuttamista selvittää tiestä oleva muistitieto, tien tarkoitus ja yhteys ja dokumentoida rakenne. Mikäli tässä selvityksessä, jonka tekijältä edellytetään historiallisen ajan arkeologian asiantuntemusta, ilmenee, että tiellä on huomattavia arvoja, joiden perusteella sitä on pidettävä kiinteänä muinaisjäännöksenä, tulee myös arvioida tien rauhoittamisen edellytykset ja sen säilymisen turvaaminen rajaamalla turvetuotannon ulkopuolelle riittävän suuri suo-alue. Mainittu kiviröykkiö on syytä tarkastaa ja arvioida samassa yhteydessä, vaikka hankkeella ei katsotakaan olevan suuria vaikutuksia sen säilyneisyyteen.

Lausunnonantajalla ei ole muilta osin huomautettavaa YVA-selostuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Pohjois-Pohjanmaan museo esittää lausunnossaan, että varsinaisella hankealueella ei sijaitse rakennuskantaa. Välittömästi hankealueen lounaispuolella sijaitsee Sanginjokivarren maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö, jonka maisemakokonaisuuden ominaispiirteitä ovat viljelyalueet, perinteinen rakennuskanta sekä luonnonmaiseman elementit. Aluetta ei ole huomioitu arvioinnissa, vaikka osa siitä on hankkeen lähivaikutusalueella.

Lausunnonantajalla ei ole muilta osin huomautettavaa arviointiselostuksesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos pitää lausunnossaan YVA-selostusta yleisesti ottaen asiantuntevasti ja huolellisesti valmisteltuna. Kala- ja riistakantojen ja niihin liittyvien elinkeinojen osalta ympäristövaikutukset tuodaan esille monipuolisesti, mikä tähden lausunnonantaja katsoo selostuksen kuvaavan asianmukaisesti hankkeen ympäristövaikutusten arviointia.

Lausunnonantaja pitää tarpeellisena korostaa vielä sitä, että huolellisesti suunnitellut useana vuonna toteutetut sähkökoekalastukset ennen turvetuotantohankkeen käynnistymistä ovat tarpeellisia vertailutietoja hankkeen mahdollisen aloittamisen jälkeen toteutettaville kalastotarkkailuille. Arviointiselostuksessa esitetään turvetuotantoalueen vaikutusalueelta vain vuonna 2009 kesän alivirtaamakautena suoritettujen sähkökoekalastusten tulokset. Pelkästään yhtenä vuonna toteutettu arviointi ei kuvaa luotettavasti kalayhteisön rakennetta. Lausunnonantaja esittää hyväksi periaatteelliseksi ohjeistukseksi RKT:n Apaja-julkaisusta 1/2000 löytyvää artikkelia Mäki-Petäys ym.: Koskien kunnostusvaikutukset puntariin. Rakenteeltaan samanlainen seuranta-ohjelma sopii hyvin myös vedenlaadun tarkkailuun.

Lausunnossa todetaan, että vuonna 2009 tehtyjen lintujen kevätmuuton ja pesimäajan inventointien kautta kohdealueen merkityksestä linnustolle on saatu selvästi parempi kuva kuin arviointiohjelmassa oli esitetty. Erityisesti rimpisimpien osien merkitys avosoiden pesimälinnustolle ja aivan erityisesti kahlaajille on merkittävä. Lausunnossa esitetään, että jos hanke toteutuu, linnustoinventointeja tulee jatkaa hankkeen käynnistysvaiheessa ja varsinaisella turvetuotantojaksolla, jotta vaikutuksia linnustoon voidaan luotettavasti arvioida. Lausunnossa huomautetaan, että suunnitellulla turvetuotantoalueella tavattava suokukko mainitaan selostuksessa virheellisesti suojeluarvoltaan silmälläpidettäväksi, kun se tuoreimman vuoden 2010 uhanalaisuusarvioinnin mukaan on erittäin uhanalainen.

Ylikiimingin kalastuskunta, Kiiminkijoen kalastusalue, Kiimingin kalastuskunta, Sanginkylän kalastuskunta ja Kiiminkijoki ry ovat antaneet yhteisen lausunnon, jossa todetaan vaikutuksista kalastoon ja kalastukseen, että Viitaojan ja -joen osalta kalastuksen merkitystä paikallisille asukkaille on vähätelty arviointiselostuksessa ja kokemusperäisesti molemmissa on olemassa oleva kalakanta (hauki, ahven ja made). Vepsänjoen kalastoon hankkeella ei selostuksen mukaan ole vaikutuksia, vaikka arviointiselostuksessa on tuotu esiin turvetuotannon kalastovaikutuksia. Kun otetaan huomioon koekalastuksessaakin Vepsänjoessa löytynyt taimenkanta, lienee muiden kuin 0-vaihtoehdon toteutuessa selvää, että taimenkanta tuhoutuu. Selostuksessa ei ole myöskään otettu riittävästi kantaa hankkeesta aiheutuvan liettymisen ja veden laadun huonontumisen vaikutuksesta Kiiminkijoen luontaisiin lohen lisääntymisalueisiin.

Lausunnossa esitetään virkistyskäytöstä, että hanke ei voine olla vaikuttamatta Seluskanjärven lintukantaan ja lajistoon. Selostuksesta on unohdettu Vepsänjoen ja Viitajoen kuuluvan Fennoskandian luontaisiin vesireitteihin. Vesireiteillä on oleellinen merkitys Kiiminkijoen Natura-alueen, johon myös Vepsänjoki, Viitajoki ja Viitaoja kuuluvat, virkistyskäyttöön.

Lausunnossa todetaan, että selostuksessa ei ole selvitystä purkuvesistön epäselvistä omistussuhteista.

Lausunnossa huomautetaan, että selostuksessa ei ole otettu kantaa rakennusaikaisista kaivutöistä ja syvien kaivantojen aiheuttamista sulfaattipäästöistä. Kantaa ei ole otettu myöskään kaivutöiden aiheuttamiin äkillisiin hapavesimassoihin.

Lausunnossa esitetään yhteenvetona, että hanke aiheuttaisi toteutuessaan palauttamattomia kielteisiä muutoksia vesistöjärjestelmän ekologiaan ja sen ekosysteemipalveluihin, kuten vaelluskalan nousulle, alueen virkistysarvolle ja alueen toimimiselle virkistyskäytössä. Lausunnonantajan mielestä ainoa toteutettavissa oleva vaihtoehto on 0-vaihtoehto eli aluetta ei rakenneta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry esittää lausunnossaan, että hanke on vastoin vahvistettua periaatetta, että turvetuotannon haittoja vähennetään ohjaamalla turvetuotanto jo ojitetuille tai luontoarvoiltaan merkittävästi heikentyneille turvemaille. Lausunnonantaja katsoo, ettei selostuksessa ole vastattu riittävällä tavalla yhteysviranomaisen arviointiohjelmalausunnossa esittämiin vaatimuksiin maankäytön ohjauskeinojen noudattamisesta tai vaihtoehtoisen sijoituspaikan etsimisestä.

Lausunnossa esitetään myös, että Oulun seudun yleiskaavan määräykset tukevat myös käsitystä Jako-Muuraissuon sopimattomuudesta turvetuotantoon. Hanke ei toteuta kaavassa mainittuja kaavamääräyksiä. Lausunnonantajan käsityksen mukaan yhdessä muiden tekijöiden kanssa sopimaton sijainti muodostaa ympäristönsuojelulain mukaisen luvan myöntämisen esteen, jos hankkeelle haetaan lupaa.

Hankkeen ilmastovaikutusten osalta lausunnossa esitetään, että selvityksessä ei ole noudatettu YVA-lain velvoitetta hankkeen kaikkien välittömien ja välillisten vaikutusten arvioinnista, ja itse laskentatapa on IPCC:n hyväksymien ja Suomen Tilastokeskuksen virallisissa päästöraportoinneissa käyttämien laskentamallien vastainen. Ilmastovaikutuksena turvetuotannon tärkein välillinen vaikutus on suon hiilivaraston menetys ja sen päätyminen ilmakehään polton myötä.

Lausunnossa esitetään vesistövaikutuksista, että selostuksen vesistön nykytilan kuvauksesta voi todeta, että koko purkuvesistössä Viitaojasta Kiiminkijokeen kokonaisfosforin taso ilmentää eriasteista rehevyyttä. Typen suhteellinen määrä on alhaisempi ja laskee vesistössä alaspäin mentäessä. Turvesoiden ravinnepäästöistä haitallisim on epäorgaaninen typpi, joka on vesistön leväntuotannolle välittömästi käyttökelpoisessa muodossa. Hankkeesta vastaavan mielestä Jako-Muuraissuon päästävästä lisätypestä ei ole kuitenkaan haittaa, koska tyypellä ei yksin ole merkitystä sisävesissä, jotka ovat yleensä fosforirajoitteisia. Lausunnonantajan käsityksen mukaan tärkeitä joissa typpi on yleensä minimiravinne ja siihen viittaavat myös purkuvesistön ravinnesuhteet. Liitteestä ilmenee, että esimerkiksi kesän 2010 näytteissä purkuvesistön liukoisen fosforin tasot ovat olleet hyvin korkealla samalla, kun liukoista tyyppiä on ollut vähän. Tällaisissa oloissa kaikki Jako-Muuraissuon päästävä lisätyppi tulisi rehevöittämään Kiiminkijoen Natura-vesistöä.

Vesinäytteitä koskevasta liitteestä selviää myös, että alapuolisen vesistön kemiallisen hapenkulutuksen arvot ovat hyvin korkealla 34-40 mg/l, jota Jako-Muuraissuon päästöt tulisivat vielä merkittävästi lisäämään. Humus ja karkeampi kiintoaine ovat turvesoiden päästöistä kaikkein haitallisimpia lohikalojen lisääntymiselle. Kiiminkijoki on yksi merilohen palautushankkeen, SAP-ohjelman kohdejoki, joka tämän takia on saanut maakuntakaavaan av-merkinnän. Lohen lisääntyminen joessa ei ole vielä toivotulla tasolla. Suuren turvesuon kuivattaminen ja käyttöönotto vaarantaa lohen luontaisen lisääntymisen onnistumista Kiiminkijoen ja on siten maakuntakaavan vastaista. Myös Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelmassa mainitaan erityisesti kiintoainekuormituksen vähentämistarve tärkeänä tekijänä niin lohikalojen menestymisen turvaamiseksi kuin Kiiminkijokisuon liettymisen vähentämiseksi.

Lausunnossa katsotaan, että yhteysviranomaisen lausunnossa velvoittamia selvityksiä rankkasateiden ja kevättulvien aikaisten kuormituspiikkien päästöistä ei ole tehty riittävällä tavalla. Vesistövaikutusten kannalta nimenomaan rankkasateiden ja kevättulvien päästöt ovat avainasemassa, sillä suurten virtaamien mukana suuret ravinnepäästöt kulkeutuvat purkuvesistössä pitkälle. Vesiliukoista ravinteista suuri osa päätyy mereen, mutta turveliejusta pääosa laskeutuu vähitellen joen pohjaan heikentäen etenkin lohikalojen lisääntymistä. Lausunnossa todetaan myös, että kevättulvien päästöistä ei ole tehty laskelmia. Selostusta olisi voinut havainnollistaa laskennallisilla tiedoilla kevättulvien huippuvirtaamien ja kesän keskivirtaamien suhteista. Muutoinkin virtaamia koskevissa tiedoissa on puutteita ja ristiriitaisuuksia.

Lausunnossa kritisoidaan pintavalutuskentän puhdistustehosta esitettyjä tietoja todeten, että käytännössä pintavalutuskenttien puhdistuskyvyssä on hyvin suuria eroja ja joissakin olosuhteissa hyvin toimiva kenttä saattaa etenkin ylivirtaamatilanteissa

muuttua päästölähteeksi. Pohjois-Pohjanmaan oloissa pintavalutuskentät pidättävät erityisen huonosti etenkin humusaineita ja osa kentistä lisää reilusti suolta lähtevän veden kemiallista hapenkulutusta. Kyseisessä tapauksessa pintavalutuskentän toimivuutta ei ole arviointivaiheessa mitenkään selvitetty. Selostuksessa ei kenttien ominaispiirteitä esitetä, todetaan vain, että kentät sijaitsevat ojittamattomalla suon osalla.

Lausunnonantaja katsoo, että pintavalutus on avainasemassa hankkeen vesiensuojelussa. Siksi olisi tarpeellista jo ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä selvittää kenttien toimivuutta ja puhdistustehoa. Sillä on merkitystä arvioitaessa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta.

Viimeaikoina saatujen uusien tietojen valossa turvesoiden vesiensuojelua tulisi tehostaa nimenomaan humuksen pidättämiseksi. Ainoa tehokas menetelmä humuksen poistamiseksi on kemikalointi, mikä tehostaa myös useimpien muiden kuormittavien aineiden talteenottoa, epäorgaanista tyyppiä lukuun ottamatta. Siinä taas pintavalutuskenttä on tehokas, joten nykyaikainen paras käyttökelpoinen menetelmä (BAT) turvevesien puhdistamiseksi on ympärivuotiseen pintavalutukseen yhdistetty kemikalointi.

Lausunnossa todetaan, että turvepölyn vesistövaikutuksista selostuksessa ei mainita mitään. Pölylaskeuman täytyy olla merkittävä, koska Viitaoja virtaa kilometrien matkan turvekentän vieressä vallitsevien tuulien alapuolella.

Isosta Seluskanjärvestä ja vaikutuksista järveen on selostuksessa myös niukasti tietoa. Järven tehtävä on olla laskeutusaltaana ja siten vähentää kuormituksen kulkeutumista edelleen Kiiminkijokeen. Järvi on aikanaan laskettu, mutta uudelleen vesitetty. Vesistön kunnostus on meneillään. Lisäkuormitus heikentää kunnostuksen hyötyä. Toisekseen se on kumuloituvaa. Yläpuolisen vesistön rehevöityminen kuormittaa kasvavasti alapuolista vesistöä.

Lausunnossa todetaan myös, että hankkeen arvioinnista puuttuu hankkeen ja Viinivaaran pohjavesihankkeen yhteisvaikutukset Kiiminkijoen tilaan ja tilatavoitteiden vaarantumiseen, sillä mm. vesienhoitoalueen toimenpidesuunnitelmassa Viinivaara mainitaan merkittävänä uhkana Kiiminkijoen vesien laadulle.

Lausunnossa todetaan hankkeen luontoarvoista, että Jako-Muuraissuolla on huomattava määrä vaarantuneita ja erittäin uhanalaisia suotyyppejä ja rauhoitettuja kasveja. Suo on merkittävä lintusuo, vielä merkittävämpi kuin selostuksesta ilmenee. Kartoituksen puutteiden ohella merkittävyttä kasvattaa viimeisin tieto suolintulajiston taantumisesta ja uhanalaistumisesta. Uusimmassa uhanalaismiettinnössä suokukko on määritelty erittäin uhanalaiseksi ja keltävästäräkki on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi. Suo on vähintään seudullisesti merkittävä. Lisäksi pitää ottaa huomioon alueellinen merkittävyys populaatioiden ylläpidossa yhdessä lähellä sijaitsevien muiden ojittamattomien soiden kanssa.

Viitaoja on paitsi osa Natura-vesistöä myös vesilain suojelema luontotyyppi. Arviointiselostuksessa tai Natura-selvityksessä ei arvioida kuivatuksen vaikutuksia pienveden vesitaseeseen tai uoman varren luontotyypeihin.

Selostuksessa todetaan, että hankealueella ei ole luontodirektiivin liitteen IVb lajeja. Sen sijaan siinä ei sanota mitään luontodirektiivin liitteen IVa eläinlajeista, vaikka luonnontilaisia tai osittainkaan ojittamattomia soita koskevista lupaprosesseista vaaditaan säännön mukaan nykyisin selvitys luonnonsuojeluasetuksen liitteen 5 eli luontodirektiivin liitteen IVa lajien esiintymisestä hankealueella ja selvitys usein myös asetuksen liitteen 2 lajeista. Arviointivaiheessa on kuitenkin saatu tieto luontodirektiivin liitteen IVa lajin eli saukon reviiristä hankealueella. Sen merkitystä ei kuitenkaan ole arvioitu.

Lausunnonantaja pitää luontoarvojen inventointia on puutteellisena. Lausunnonantaja toteaa, että suoluontotyyppien ja linnuston lisäksi monimuotoisuusarvon määrittelyssä voi käyttää apuna muitakin soiden indikaattorilajeja, kuten perhosia, jotka il-

mentävät hyvin juuri suon luonnontilaa. Viitaoja luhtaisine rantoineen lisää vielä tarvetta selvittää selkärangatonta lajistoa maastossa.

Lausunnossa todetaan meluvaikutuksista, että melun ja pölyn vaikutus riippuu paljon vallitsevista sääoloista ja tuulensuunnista. Olosuhteiden ollessa sopivat melu ja pöly voivat kantautua haitallisina paljon kauemmaksikin kuin mitä on vaikutusalueeksi määritely. Melun ja pölyn haitallisuutta korostaa se, että turvetuotantoaluetta ollaan perustamassa lähimmillään vain 300 metrin päähän asutusta kiinteistöistä. Puolen kilometrin säteellä näitä kiinteistöjä on kaikkiaan 17. Paljonko asutusta on kahden kilometrin säteellä, sitä ei kerrota.

Lausunnossa todetaan myös, että hankkeen psyykkisiä terveysvaikutuksia ei ole tarkasteltu ollenkaan. Melun ja pölyn lisäksi stressiä voi aiheuttaa tieto, että asukkaille tärkeän lähiluonnon alkuperäisimpiä elementtejä ja samalla virkistyskäytön mahdollisuuksia tuhoaan. Asukaskyselyliitteen taulukosta 17 näkyy selvästi, miten tärkeänä Jako-Muuraissuon alueen luontoarvoja pidetään ja samalla pelätään niiden menettämistä. Myös maisemavaikutusten arviointia lausunnonantaja pitää yksipuolisena.

Vaihtoehtojen vertailusta lausunnonantaja toteaa, että hankkeen toteuttamista vain joko Muuraissuolla tai Jakosuolla ei ole tarkasteltu, ei myöskään vesienkäsittelyn tehostamista vähintään sulanmaan aikaisella kemikaloinnilla pintavalutuksen lisäksi. Nollavaihtoehdon vaikutuksia ei myöskään ole käsitelty.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry pitää lausunnossaan hanketta anakronistisena eli epääjanmukaisena. Se osoittaa lausunnonantajan mielestä hakijan piittaamattomuutta luontoarvojen lisäksi myös yleisen mielipiteen ja yhteiskunnallisen keskustelun kehityksestä viime vuosien aikana. Se, että Suomi on kansainvälisen luonnon monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen ratifioineena maana ja EU:n jäsenmaana sitoutunut luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseen vuoteen 2020 mennessä pitäisi automaattisesti estää hankkeen toteutuminen.

Lausunnonantaja katsoo, että luonnon monimuotoisuuden vähenemisen lisäksi tulevat lukuisat muut hankkeen negatiiviset vaikutukset, mm. ilmastonmuutokseen, vesien ja soiden virkistyskäyttöön sekä maisemaan ja asumismukavuuteen kohdistuvat vaikutukset. Se, että turveteollisuus sai keväällä 2011 julkistettuun suostrategiaan poikkeuksen strategian kriteerien soveltamisesta turvetuottajien ennen 1.2.2011 hankkimiin soihin, ei muuta sitä, että hanke on täysin monen muun poliittisen sitoumuksen vastainen (mm. valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015). Suostrategian mukaisella luonnontilaisuusasteikolla Jakosuo on luokkaa 3 ja Muuraissuo luokkaa 4.

Lausunnonantaja esittää selostuksen linnustoselvityksistä, että PPLY:n keväällä 2010 kymmenellä suolla tekemän suolinnustolaskennan mukaan kartoitettujen soiden joukossa Jako-Muuraissuon kokonaislajimäärä 55 oli kolmanneksi korkein. Lausunnonantaja katsoo, että YVA-selvityksessä on useita lajeja jäänyt havaitsematta. Havaitsematta jääneistä on suojelullisesti huomattavimpia suunnitelluilla turvetuotantoalueilla PPLY:n laskennassa havaitut pohjansirkku (valtakunnallisesti vaarantunut, VU) ja riekko (valtakunnallisesti silmälläpidettävä, NT + alueellisesti uhanalainen, RT) sekä samassa laskennassa Viitaojan varrella havaitut neljä metsähanhea (valtakunnallisesti silmälläpidettävä, NT + alueellisesti uhanalainen, RT) sekä useamman eri sorsalajin yksilöt. Kahlaajalintujen lajimäärä PPLY:n laskennoissa oli yhdeksän, kun se YVA:aan liittyneessä kartoituksessa vuonna 2009 oli seitsemän. PPLY:n kartoituksessa havaitut lisälajit olivat Muuraissuolla soidintanut jänkäkurppa ja paikallinen valkoviklo.

Lisäksi vuonna 2011 PPLY järjesti aiempaa laajemman suolinnustokartoituksen, jonka kohteina olleilta 33 suolta kertyi merkittävä määrä aineistoa, johon Jako-Muuraissuon tuloksia voidaan verrata. Yhdeksän kahlaajalajia havaittiin vain kahdella suolla 33:sta, eikä yhdelläkään suolla kahlaajalajeja ei ollut tämän enempää. Kesän

2011 tuloksiin verrattuna Jako-Muuraissuo on usealla mittarilla mitattuna maakunnallisesti, jos ei valtakunnallisestikin arvokas lintusuo.

Etenkin Muuraissuo on säilyttänyt hyvin alkuperäisen hydrologiansa ja on linnustoltaan arvokas. Siellä havaittiin sekä YVA:n yhteydessä että PPLY:n toimesta tehdyissä laskennoissa merkittävä määrä kahlaajia, mm. erittäin uhanalainen (EN) suokukko. Myös vaarantuneen (VU) keltavästäräkin parimäärä oli korkea yli 20 paria. Suurin keltavästäräkin paritiheys havaittiin Jakosuon keskiosissa aluetta halkovan sähkölinjan länsipuolella. Kyseisellä suon osalla oli luonnontilaisuutta ilmentäviä vetisiä rimpitä huolimatta siitä, että Jakosuon pohjoisreunassa oli tehty ojituksia. Samaisella suon osalla esiintyi mm. liroja, pikkukuoveja ja kapustarintoja, jokaista vähintään kaksi paria. Linnustollisesti arvokkaita elinympäristöjä löytyy turvetuotantoon kaavaillun alueen eri osista, kuten voi havaita myös YVA-selostuksen vuoden 2009 linnustolaskentat raportin liitteestä 2. Jakosuon itäosassa pesii mm. isolepinkäinen ja edellä mainituista kahlaajista mm. kapustarinta. Liroja, taivaanvuohia, töyhtöhyyppiä ja metsävikoja esiintyi koko suoalueella. Lausunnonantajan käsityksen mukaan myös Viitaojan varsi tulisi lisätä linnustollisesti arvokkaisiin alueisiin, koska siellä havaittiin PPLY:n laskennoissa mm. pohjansirkku, neljä metsähanhea sekä sorsalintuja.

Lausunnonantaja pitää yhden käyntikerran kartoituslaskentaa tai linjalaskentaa liian vähäisenä selvityksenä todeten, että noin 90 % selvitysasteeseen päästäisiin 4–5 kertaa pesimäkauden eri vaiheissa toistetulla kartoituslaskennalla. Linnuston lajista ja parimäärästä on kartoituksissa saatu suuntaa antava, mutta riittämätön kuva.

Lausunnossa todetaan, että Jako-Muuraissuon linnustoarvoihin vaikuttaa merkittävästi alueen ympäristö. Kohde on osa Oulujoen–Kiiminkijoen välissä sijaitsevaa laajaa aapasuovyöhykettä, joka on sekä muutonaikaisena levähdys- ja ruokailualueena että suolintujen pesimäympäristönä valtakunnallisesti huomattava. Kivisuo–Räkäsuo–Lääväsuo–Vehkasuo -suokokonaisuuden luoteisimpana kolkkana Jako-Muuraissuon merkitys on nähtävä asiaankuuluvassa ekologisessa yhteydessä. Alueella on muun muassa Pohjois-Pohjanmaan vankin muuttohaukkakanta. Uusimpien tutkimusten mukaan muuttohaukan onnistuneen pesinnän kannalta on keskeistä, että varsinaisen ydinalueen (pesimäsuon) lisäksi lähistöllä on riittävästi metsästysalueita – alueita, joilta saaliin etsiminen varsinkin huonoina vuosina on mahdollista.

Lausunnonantaja katsoo, että pelkkä linnustoarvojen tarkastelu osoittaa, että Jako-Muuraissuon tulisi kuulua suojeltujen soiden joukkoon.

Mielipiteet

Kannanotossa A esitetään, että paikallisteiden rungot eivät kestä jatkuvaa raskasta liikennettä ja tiet ovat liian kapeita kohtaamistilanteissa. Tämä vaarantaa liikenneturvallisuutta. Myös liikenteestä aiheutuva melu ja pöly aiheuttavat erittäin suurta haittaa lähiasutukselle ja kesäasukkaille.

Tuotannosta aiheutuva meluhaitta tuottaa häiriötä mökkiläisille. Pölylaskeumat vaikuttavat varmasti Sanginjokeen, jolla on merkittävää virkistyskäyttömerkitystä. Kannanotossa pidetään turvepölyn ja möyhityn suon pintavesien valumista Sanginjokeen ja sen vaikutusta joen veteen selviönä. Tätä ei ole otettu mielipiteen mukaan arvioinnissa riittävästi huomioon. Myös Pirttijärvi, jota on aivan lähiaikoina kunnostettu, on pölylaskeuman alueella.

Kannanoton mukaan turvetuotannosta aiheutuu haittaa marjastukselle, metsästykselle ja luontoliikunnalle. Tulevaisuudessa Oulun läheisyyden vaikutuksesta näiden luonnontilaisten ja luonnonrauhan mahdollistavien alueiden merkitys kasvavan väestön virkistystarpeisiin on merkittävä.

Kannanoton esittäjien mielestä, ottaen huomioon mielipiteessä esitetyt seikat sekä arvioinnin tulokset ja Kiiminkijoen Natura-säädökset, hankkeesta tulee luopua kokonaisuudessaan.

B toteaa mielipiteessään arviointiselostuksen olevan puutteellinen ja tarkoitushakui- nen sekä ympäristöä ja paikallista väestöä aliarvioiva.

Mielipiteessä kritisoidaan purkuvesien johtamissuunnitelman muuttamista Sanginjoen sijaan johtaa kaikki vedet Viitaojaan. Mielipiteen esittäjän mielestä kyseessä on iso muutos, kun ko. oja on paikoitellen umpeenkasvanut, jonka virtaama on lähes olema- ton. Viitajoesta mielipiteen esittäjä toteaa, että ko. oja/joki on niin umpeenkasvanut, että kesällä sen yli pääsee kävellen. Esitetty suunnitelma on hyvin haastava ilman laskuväylän ruoppaamista. Tätä ei ole kuitenkaan huomioitu.

Mielipiteen esittäjän mukaan Vepsänjoen nykyinen kuormituskestävyys on jo ylitetty. Kohisevassa veden laatu on tyydyttävä ja Vesalankylässä kesäaikana jo hälyttävä. Syynä tähän on Seluskanjärvestä tehdyt mittavat ruoppaukset ja sen vedet hulahta- vat liki suoraan – varsinkin tulva-aikoina – Vepsänjokeen. Raportin mukaisesti turve- lauttojen poistotyö on vielä kesken. Jokivarressa, varsinkin alajuoksulla, on ympäri- vuotista asutusta ja yhä laajeneva kaava-alue. Varsin vähälle huomiolle on jäänyt se tieto, että Hakasuon (204 ha) vedet johdetaan jo nyt ennestään pieneen Vepsänjo- keen. Mielipiteen esittäjä katsoo, että Vepsänjoen kuormitusta ei ole huomioitu riittä- västi, Seluskanjärvestä aiheutuva kuormitus pitäisi korjata ensiksi, ja kysyy miksi pie- neen Vepsänjokeen johdetaan yli 600 ha:n jätevedet, joka on noin 50 % koko Kiimin- kijojeen valuma-alueen tuotantosoista.

Mielipiteessä todetaan, että Jokelan–Laajin–Hutunahon -alueella on jo ennestään Marttilansuon ja Hangassuon turvetuotantoalueet, jonka vuoksi kokonaisrasitus kylän alueelle nousisi yli 400 ha. Koko Kiiminkijojeen alueella turvetuotantoa on yhteensä 1349 ha. Mielipiteessä kysytään myös miksi selvityksessä ei ole tarkasteltu pelkäs- tään alapuolisen Muurais-suon vaihtoehtoa, ja vasta tutkitun tiedon perusteella tarkas- teltaisiin Jakosuota.

Mielipiteen esittäjä toteaa liikenneselvitykset puutteelliseksi. Mielipiteen mukaan lii- kenteestä aiheutuva meluhaitta on sivuutettu melkein tyystin. Mielipiteen esittäjä to- teaa naapureineen tulevana vaatimaan meluvallia kiinteistönsä ja tien väliin. Suun- niteltu turvetuotantoalue on mielipiteen esittäjän mielestä liikenteellisesti vaikeassa paikassa. Itäisempi vaihtoehto, esimerkiksi Puolangan ja Laajintien risteys on nykyi- sellään täysin sopimaton raskaalle liikenteelle. Jokelankylän talot ovat melkein tiessä kiinni. Korvaavia liikennereittejä ei ole kartoitettu. Esimerkiksi kunnostettu Lusikka- lehdontie soveltuisi tukkirekkojen lisäksi turpeenkuljetuksiin.

Mielipiteessä esitetään, että Jako-Muurais-suota ei tule ottaa turvetuotantoon. Jos hanke etenee, mielipiteessä esitetyt kysymykset tulee ratkaista. Toissijaisesti mielipi- teen esittäjä esittää vain Muurais-suon ottamista turvetuotantoon siten, että kuljetuk- set suoritetaan Muhoksentien (834) kautta. Mikäli kuljetusreitti tulee Puolangantien kautta, vaaditaan kiinteistöille x ja y meluaita tai -valli.

C ja D vastustavat suon käyttöön ottoa, sillä he pitävät pöly-, melu- ja liikennehaittoja sekä vesistön pilaantumista erittäin haitallisina vakituista asumista ja luontoa koh- taan. Myös kiinteistöjen arvonalennus olisi huomattava. Mielipiteen esittäjät toteavat olevansa turvepalon sattua lähes palon saartamia.

E ja F toteavat mielipiteen ilmaisussaan kesäasuntonsa sijaitsevan alle 500 m etäi- syydellä aiotun turvetuotantoalueen reunasta. Mielipiteen esittäjät katsovat, että pölyn ja meluhaittojen vuoksi mökiltä haettu luonnonrauha ja virkistyminen on menetetty. Turvetuotannosta aiheutuva pölyhaitta pilaa Sanginjoen uimavetenä. Myös liikenteen aiheuttama melu- ja pölyhaitta on suuri, koska Laajintie menee noin 200 m etäisyy- dellä mielipiteen esittäjien mökistä. Mielipiteen esittäjien mukaan raskas liikenne on soveltumatonta Laajin ja Viitalantien osille. Mielipiteen esittäjät toteavat myös kiinteis- tön arvon romahtavan. Tämän vuoksi hanketta ei tule toteuttaa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Arviointiselostuksessa on selvitetty Vapo Oy:n Jako-Muuraisuon turvetuotantohankkeen ympäristövaikutuksia. Yhteysviranomaisen lausunnossa tarkastellaan, onko arviointiselostuksessa esitetyt vaikutukset käsitelty YVA-lain ja -asetuksen sekä arviointiohjelman ja siitä annetun yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti.

Hankkeesta on tehty myös luonnonsuojelulain (LSL, 1096/1996) 65 §:n mukainen Natura-arviointi, josta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antaa erillisen lausunnon.

Ottaen huomioon arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteen ilmaisut Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus esittää yhteysviranomaisen lausuntona seuraavaa.

Hankekuvaus

Arviointiselostuksessa on esitetty hankkeen nimi ja sen sijainti sekä tiedot hankkeesta vastaavasta. Hankkeen toteutus ja tavoitteet -lukuun sisältyy selostus hankkeen tarkoituksesta. Hankkeen tarkoitukseksi esitetään energia- ja ympäristöturpeen tuotanto teollisuuden ja yhdyskuntien käyttöön. Tavoitteena on turvata energiaturpeen keskeytymätön saanti korvaamalla tuotannosta poistuvia alueita uudella tuotantopinta-alalla ja lisäämällä tuotantokapasiteettia. Hanketta puoltaa sen sijainti lähellä muita turvetuotantoalueita, joilta on saatavissa osaavaa henkilökuntaa ja yhteistyöyrityksiä. Myös kuljetusmatka Ouluun on lyhyt.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaava on arviointiselostuksessa perustellut hanketta liiketaloudellisilla ja toiminnallisilla näkemyksillä hankkeesta vastaavan toimialan mukaisesti. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen tarkoituksesta ja sen perusteluista on esitetty ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta riittävä selvitys.

Hankekokonaisuuden määrittelyssä on otettu huomioon eri toteutusvaihtoehtojen edellyttämä maankäyttötarve ja tarvittavat toimenpiteet. Tiedot hankkeen laajuudesta on esitetty myös karttapiirroksin. Arviointiselostuksessa todetaan, että hanke on ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa ja on esitetty perusteluja sille, miksi hankkeessa on poikettu alueidenkäyttötavoitteiden vaatimuksista. Perusteena poikkeamiselle pidetään sitä, että aluetta ei ole suojeltu ja että alue on aiemmissa kaavaversioissa ollut turvetuotantoon merkitty alue, jonka vuoksi hankkeesta vastaava on hankkinut alueen haltuunsa.

Hankkeesta on esitetty yleisellä tasolla vesienkäsitelyrakenteiden kuvaukset, tuotantomenetelmien kuvaukset ja hankkeen elinkaaritarkastelu. Arviointiselostuksessa ei ole esitetty yksityiskohtaista hankesuunnitelmaa eikä vesiensuojelurakenteiden suunnitelmia eikä lähempiä selvityksiä pintavalutukseen tarkoitetuista alueista, niiden mitoituksesta ja toimivuuden arvioinnista, mikä osaltaan heikentää arviointia.

Mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, ympäristölupahakemuksessa on esitettävä yksityiskohtainen hankesuunnitelma mukaan lukien suunnitelma vesiensuojelurakenteista suunnitelmapiirroksineen ja mitoitus-tietoineen.

Hankkeen elinkaari jakaantuu kunnostus-, tuotanto- ja jälkikäyttövaiheeseen. Lisäksi toiminnassa on huomioitava omana vaiheenaan mahdolliset poikkeustilanteet. Arviointiselostuksessa on tarkasteltu hankkeen kunnostus-, tuotanto- ja jälkikäyttövaiheita. Kunnostusvaiheen ajoitus on erilainen eri toteutusvaihtoehdoissa, mutta varsinaisen tuotantovaihe ja jälkikäyttövaihe ovat samanlaisia eri toteutusvaihtoehdoissa.

Arviointiselostuksessa on esitetty haitallisten vaikutusten ehkäisy ja lieventäminen hyvin suppeasti. Arviointiselostuksessa on tarkasteltu erikseen toiminnan aikaisia poikkeustilanteita Ympäristö- ja turvallisuusriskit -luvussa. Poikkeustilanteina nähdään kesäkaudella mahdolliset tulipalot, patojen murtuminen poikkeuksellisten rankkasateiden seurauksena sekä työkoneiden polttoaineiden ja kemikaalien varastoinnissa ja kuljetuksissa tapahtuvat onnettomuudet ja vuodot. Varautumisena poikkeustilanteisiin esitetään vuosittain laadittava paloturvallisuussuunnitelma sekä johtamisjärjestelmien mukaiset työ- ja ympäristöohjeet. Näiden suunnitelmien sisältöä ei selostuksessa kuvata tarkemmin.

Mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, ympäristölupahakemuksessa on esitettävä arvio toiminnan riskeistä, suunnitelma onnettomuuden estämiseksi tarkoitetuista toimituksista ja varautumisesta häiriötilanteiden varalle.

Muut luvat ja hankkeen aikataulu sekä hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin

Arviointiselostuksessa on esitetty hankkeen liittymistä muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin ja niiden merkitystä hankkeelle. Arviointiselostuksessa on myös esitetty hankkeen toteuttamisen edellyttämät mahdolliset eri viranomaisten luvat ja päätökset.

Hankkeen YVA-menettelyn aikataulu on esitetty selostuksessa kaaviona. Yhteysviranomaisen toteaa, että taulukossa esitetty aikataulu ei ole ajantasainen, koska arviointiselostus on päivätty 15.8.2011 ja se on tullut vireille yhteysviranomaisessa 29.8.2011, mutta taulukossa esitetään arviointiselostuksen tiedottamisajankohdaksi kesäkuu 2011 ja kuulemisen ja lausuntojen ajankohdaksi heinä–lokakuu 2011. Ympäristöluvan hakemisen ajankohdasta ei ole selostuksessa esitetty arviota.

Yhteysviranomaisen katsoo, että selostuksessa olisi tullut huomioida myös loppuvuodesta 2010 valmistuneessa Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategiassa turvetuotannolle asetetut tavoitteet. Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategia on jatkoa vuonna 2007 valmistuneelle maakunnan energiastrategialle. Molemmat perustuvat ilmastonmuutoksen aiheuttamaan tarpeeseen linjata maakunnan tasolla ilmastonmuutoksen hillitsemisen mahdollisuuksia ja siihen sopeutumiseen tarvittavia toimia. Ilmastostrategiaa on tarkistettu maaliskuussa 2011 turvetuotannon osalta vastaamaan kansallista suo- ja turvemaiden strategiaehdotusta.

Hankevaihtoehtojen käsittely

Hankkeen nollavaihtoehtona (VE0) on tarkasteltu hankkeen toteuttamatta jättämistä. Nollavaihto toimii vertailukohtana toteutusvaihtoehdoille ympäristövaikutuksia arvioidessa. Varsinaisia toteutusvaihtoehtoja on kaksi (VE1 ja VE2), jotka poikkeavat toisistaan ainoastaan kunnostusvaiheen ajoituksen suhteen. Molempien toteutusvaihtoehtojen tekniset ratkaisut ja toiminta on samansisältöiset. Myös toteutusvaihtoehtojen pinta-ala on sama, 345 hehtaaria.

Hankealue sijoittuu vedenjakaja-alueelle siten, että pääosa alueen vesistä valuu Kii-minkijokeen (vesistöalue nro 60.026) ja pienemmän alueen vedet valuvat Sanginjoen kautta Oulujokeen (vesistöalue nro 59.142). Molemmissa toteutusvaihtoehdoissa kuivatusvedet käsitellään ympärivuotisella pintavalutusmenetelmällä ja vedet johdetaan laskuojaa pitkin Viitajokeen. Sanginjokeen ei siten johdeta hankealueen kuivatusvesiä.

Vaihtoehto 1:n (VE1) mukaisesti ensin kunnostetaan Jakosuo, ja kun se on tuotantokunnossa, aloitetaan Muuraissuon kunnostus turvetuotantoa varten. Vaihtoehto 2:n (VE2) mukaan Jakosuo ja Muuraissuon kuntoonpano tapahtuu samanaikaisesti. Arviointiselostuksen mukaan kokonaisvaikutukset ovat molemmissa vaihtoehdoissa lopulta samat, koska aluerajaukset ovat molemmissa vaihtoehdoissa samat. VE1:ssä vaikutukset ilmenevät hieman lievempinä, sillä ne jakaantuvat pidemmälle aikavälille. VE2:ssa kuntoonpanon vaikutukset tulevat kerralla, koska kuntoonpano tapahtuu yhtä aikaa.

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeen vaikutusta on arvioitu myös siltä kannalta, että Kiiminkijoen vesistöalue on maakuntakaavassa merkitty arvokkaaksi vesistöalueeksi (av).

Vaikutusarvioinnin perustana on ympäristön nykytilanteen kuvaus. Turvetuotannolla on vaikutuksia lähiympäristönsä eniten vesistö- ja ilmakehän kautta. Vaikutukset kohdentuvat esimerkiksi suo- ja vesiluontoon sekä lajistoon, virkistyskäyttöön, alapuolisten vesistöjen vedenlaatuun ja virtauksiin sekä asumisviihtyvyyteen ja vedenhankintaan. Eri tekijöiden vaikutusalueet ovat erilaajuisia ja siten vaikutusalueet on arvioitu eri tekijöiden osalta eri laajuisina riippuen vaikutuksista.

Vaikutusalueet on jaettu seuraavasti: lähivaikutusalue, sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten vaikutusalue sekä vesistövaikutusalue. Lähivaikutusalue ulottuu tuotantoalueen lähiympäristöön noin 500 metrin etäisyydelle tuotantoalueen reunasta. Pölyvaikutusalueen on arvioitu ulottuvan enimmillään 1000 metrin etäisyydelle tuotantoalueesta. Ympäristön tila muuttuu eniten lähivaikutusalueella. Tähän alueeseen kuuluvat ojat ja purot, joihin turvetuotantoalueelta tulevat vedet valuvat. Myös melu-, pöly- ja pohjavesivaikutusalue ovat lähivaikutusalueita. Kaivokysely on suoritettu lähivaikutusalueella. Lähivaikutus- ja pölyvaikutusalueet on esitetty myös karttapiirroksena.

Sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten vaikutusalue on rajattu noin 5-10 kilometrin etäisyydelle tuotantoalueesta painottuen laskuvesistön suuntaan. Hankkeen vaikutuksia asutukseen on tarkasteltu osana sosiaalisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Asukaskysely on pyritty kohdentamaan alueelle, jolla mahdollisen turvetuotannon vaikutukset vaikuttaisivat eniten lähiasukkaiden elämään. Asukaskyselyn raja-alue on esitetty myös karttapiirroksena.

Vesistövaikutusalueen katsotaan ulottuvan aina Kiiminkijokeen asti. Kiiminkijoen vedenlaadusta saatavilla olevaa tietoa on hyödynnetty arvioinnissa, ja vesistövaikutuksia on selvitetty myös tehdyssä asukaskyselyssä.

Ympäristövaikutusten arviointi on tehty pääasiassa asiantuntija-arvioina käyttäen hyväksi jo tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä sekä tarvittavilta osin uusia selvityksiä. Arviointimenetelmät on kuvattu kunkin arvioitavan tekijän kohdalla. Kunkin arvioitavan tekijän kohdalla on myös esitetty vaihtoehtojen vertailu. Selostuksen liitteenä on taulukkomuotoon koottu sanallinen yhteenveto vaikutusten arvioinnista vaihtoehtoittain. Arviointiselostuksen liitteenä on luettelo arvioinnissa käytetyistä tausta-aineistoista. Maastossa tehtyjen arviointien tekijät ja heidän asiantuntemus on esitetty kussakin raportissa, jotka ovat arviointiselostuksen liitteinä.

Arviointiselostuksessa on liite, jossa selvitetään kootusti miten yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto on huomioitu vaikutusarvioinnissa. Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esitetyt tarkennukset on otettu selostuksessa pääosin huomioon. Seuraavassa tarkastellaan esitettyjä vaikutuksia arviointitekijöittäin ja esitetään yhteysviranomaisen kannanotot arvioinnin riittävyteen.

Vaikutukset maankäyttöön ja kaavoitukseen

Yhteysviranomaisen esitti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että arviointiselostuksessa on otettava huomioon myös Oulun seudun yleiskaavassa 2020 annetut kaavamääräykset. Lisäksi on kiinnitetty huomiota maakuntakaavassa arvokkaaksi vesistöalueeksi merkittyyn Kiiminkijoen vesistöön.

Oulun seudun yleiskaavan 2020 sisältö on käyty läpi arviointiselostuksen kohdassa 5.3 Oulun seudun yleiskaava 2020. Jako-Muuraissuon alue on osoitettu yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Selostuksessa on myös yleiskaavan karttaote, johon suunniteltu turvetuotantoalue on merkitty. Toisaalta arviointiselostuksen kohdassa 7.1.1 Maankäyttö todetaan: "Jako-Muuraissuo kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan. Hankealueelta ei ole muita kaavoja kuin maakuntakaava. Hankealueen kohdalla ei ole kaavamerkintöjä lukuun ottamatta alueen yli kul-

kevaa sähkölinjaa..." Luvun 9 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset, kohdassa 9.2 Kaavoitus esitetään "Voimassa olevassa kaavassa (Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava) ei ole varauksia alueelle..." Selostuksen tässä kohdassa ei siten mainita lainkaan alueella voimassa olevaa Oulun seudun yleiskaavaa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että alueelle ollaan laatimassa uuden Oulun yleiskaavaa, jonka valmistelu on alkuvaiheessa. Myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistustyö on käynnissä. Maakuntakaava on ohjeena kun yleiskaavaa muutetaan tai se korvataan uudella yleiskaavalla. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella voimassa muutoin kuin em. kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Arviointiselostuksen mukaan energiaturve toimitetaan asiakkaille pääasiassa syyskuun-huhtikuun välisenä aikana. Ympäristöturvetta toimitetaan asiakkaille ympäri vuoden. Vuosittain turveta kuljetetaan noin 1330 rekka-autollista. Kuljetukset tapahtuvat joko itäistä reittiä Viitalantietä kohti Jokelan kylää ja sieltä seututietä nro 836 Ylikiiminkiin ja edelleen Ouluun seututietä nro 833. Läntinen reitti kulkee Laajintietä seututielle nro 834 ja siitä edelleen yhdystietä nro 8331 (Sanginjoentie) ja yhdystietä nro 8300 (Vaalantie) pitkin Kajaanin tai Oulun ja Haapaveden suuntaan. Kuljetusreittien varrella on asutusta mm. Jokelassa, Ylikiimingissä ja Sanginjoella. Kuljetusten arvioidaan jakaantuvan puoliiksi itäisen ja läntisen reitin välillä.

Liikennemäärän suhteellista kasvua on arvioitu vertaamalla vuotuista turvekuljetusten liikennemäärää kuljetusreittien vuoden 2008 vuotuisen liikennemäärään, joka on ilmeisesti laskettu kertomalla keskimääräinen vuorokausiliikenne vuoden päivien määrällä. Selostuksessa on arvioitu ns. suurin mahdollinen liikenteen lisääntyminen siten ajateltuna, että kaikki turpeen kuljetukset ajoittuvat syys-huhtikuun väliselle ajalle. Tällä tavalla on arvioitu, että seututeiden nro 834 ja 836 raskas liikenne lisääntyisi suurimmillaan 12–21%.

Yhteysviranomaisen toteaa esitetyistä kuljetusreiteistä, että yhdystie nro 8331 on kapea, geometrialtaan raskaaseen liikenteeseen huonosti soveltuva ja soratieosuuksilla kantavuusongelmista kärsivä maantie. Keskimääräinen raskaan liikenteen määrä maantiellä nro 8331 on tällä hetkellä 6 ajoneuvoa vuorokaudessa. Nykyisellä tienpidon rahoituksella ei ole mahdollista kunnostaa tietä raskaalle liikenteelle ympärivuotisesti sopivaksi. Seututien nro 833 käyttö turvekuljetuksiin ei liikenneturvallisuuksista ole suositeltavaa. Pienimmät liikenteelliset vaikutukset saavutetaan, kun Ouluun kuljetaan reittiä seututie nro 834–valtatie 22. Valtatiellä 22 raskasta liikennettä on jo tällä hetkellä melko paljon.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vuosittain tehdään uudet liikennemääräkartat, jotka löytyvät Liikenneviraston Internet-sivuilta. Lisäksi liikennemäärien kasvun tarkastelussa on kuvaavampaa käyttää KVL-arvoja (keskimääräinen vuorokausiliikenne) kuin vuotuisia liikennemääriä.

Vaikutukset tuotanto-, palvelu- ja elinkeinotoimintaan ja luonnonvarojen hyödyntämiseen

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeen myönteiset taloudelliset vaikutukset syntyvät turvetuotannosta ja turpeen kuljetuksista. Hankkeen keskeisimmät taloudelliset vaikutukset liittyvät työllisyyteen. Hankkeella saattaa olla myös kielteisiä taloudellisia vaikutuksia, mikäli hanke aiheuttaa ristiriitoja maankäytössä. Kielteisiä vaikutuksia voi kohdistua esimerkiksi kohteeseen, jolla on matkailuarvoa. Tällaisia ristikkäisiä vaikutuksia ei hankkeella todeta kuitenkaan olevan.

Alueen ottaminen turvetuotantoon merkitsee alueen turvevarojen hyödyntämistä energia- ja ympäristötarkoituksiin. Hankealueella ei ole turvetuotannon alkamisen jälkeä marjastusarvoa.

Työllisyysvaikutuksia on selvitetty aiempien selvitysten perusteella ja tehdyssä asukaskyselyssä on selvitetty myös hankealueen taloudellista merkitystä.

Arviointiselostuksen mukaan turvetuotannon aloittaminen lisää suoria ja välillisiä työpaikkoja alueella. Muihin alueella harjoitettaviin elinkeinoinhin turvetuotanto ei aiheuta merkittäviä heikennyksiä.

Yhteysviranomaisella ei ole huomauttamista tuotanto-, palvelu- ja elinkeinotoimintaan ja luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvaan vaikutusarviointiin.

Vaikutukset maa- ja kallioperään ja pohjavesiin

Maaperään kohdistuvat vaikutukset ovat turvetuotantohankkeessa suuret, koska turvetuotannossa hyödynnetään eloperäistä maakerrostumaa, mikä merkitsee pintakerroksen häviämistä.

Arviointiselostuksen mukaan on mahdollista, että hankealueella suon pohjamaa on sulfidipitoista, joten alueella on potentiaalisesti happamia sulfaattimaita.

Kallioperä alueella koostuu Kiimingin liuskejakson liuskeista, joihin liittyy paikoin emäksisiä kivilajeja. Alueen kallioperässä saattaa olla mustaliusketta, joka on huomattavan sulfidipitoinen kivilaji. Mustaliuskeen ympäristössä tavataan kohonneita sulfidipitoisuuksia myös maaperässä kallioperän lisäksi. Tämän vuoksi on huomioitava myös kallioperän aiheuttama happamuuskuormituksen uhka, joka voi syntyä esimerkiksi kuivatusten tai maa-ainesten oton seurauksena.

Arviointiselostuksessa esitetään sulfidimaiden hapettumisen estokeinoiksi mm. maamassojen tiivistäminen, kalkitseminen ja tehokkaimpana keinona maamassojen kylästäminen vedellä.

Yhteysviranomaisen esitti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että happamoitumisriskin vuoksi alueen pohjamaat tulee selvittää ja havainnollistaa myös karttapiirroksena. Yhteysviranomaisen toteaa, ettei arviointiselostuksessa ole esitetty yhteysviranomaisen tarkoittamaa selvitystä alueen pohjamaalajeista.

Mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, ympäristövaikutusten arviointia on tarpeen täydentää hankealueen pohjamaalajien riittävällä kartoituksella sekä suunnitelmilla happamuushaittojen estämiseksi ja seurannaksi. Tiedot tulee esittää lupahakemuksessa.

Vaikutukset vesitalouteen ja valumaan

Arviointiselostuksessa on tarkasteltu erikseen virtaamamuutoksia kuntoonpanovaiheen aikana ja tuotantovaiheessa. Arviointiselostuksen mukaan nykytilassaan Jako-Muuraissuo vastaa vesitaloudeltaan ojittamatonta, luonnontilaista suoaluetta.

Selostuksen mukaan virtaamat lisääntyvät Viitaojassa ja Viitajoessa etenkin kuntoonpanovaiheessa. Tuotantovaiheen aikainen virtaaman lisäys ei ole merkittävää. Lisääntynyt virtaama kasvattaa erityisesti kiintoaineen kuormitusta, joka voi aiheuttaa liettymistä varsinkin purkuvesistön suvantopaikoissa. Myös veden tummumista ja levien kasvua voi tapahtua.

Virtaaman muutoksia on arvioitu laskennallisesti aiempien tarkkailutulosten ja tutkimuksista saatujen tietojen perusteella.

Yhteysviranomaisen edellytti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että hankealueen kuivatuksen aiheuttamia virtaamamuutoksien ja niiden vaikutusten tarkastelun ohella on selvitettävä hankkeen vaikutukset alapuolisiin kevättulviin ja muihin vastaaviin ylivirtaamiin (kuten rankkasateiden aiheuttamat virtaamalisäykset).

Arviointiselostuksessa on käsitelty yleisellä tasolla turvetuotantoalueiden aiheuttamaa vesistökuormitusta ylivirtaamatilanteessa. Selostuksessa on esitetty aiempiin selvityksiin perustuva laskennallinen arvio kesänaikaisen ylivirtaamatilanteen nettopäästöistä. Ylivirtaamatilanteiden aikaisen kuormituksen arviointia pidetään kuitenkin vaikeana siihen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi. Arviointiselostuksen Ympäristö-

ja turvallisuusriskit -luvussa todetaan myös, että onnettomuustilanteita voi aiheuttaa mm. patojen murtuminen rankkasateiden seurauksena.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointi on puutteellinen ylivirtaamatilanteiden aiheuttamien virtaamalisäysten ja niistä aiheutuvien haittojen estämisen tarkastelun osalta. Esimerkiksi pintavalutuskentän toimintakykyä ylivirtaamatilanteissa olisi tullut tarkastella lähemmin.

Arviointiselostuksessa ei ole esitetty myöskään arviota virtaamamuutosten aiheuttamista morfologisista muutoksista alapuolisissa uomissa, joihin kuivatusvedet johdetaan. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan suorat ja välilliset hydrologiset muutokset voivat vaikuttaa myös uomien morfologiaan siten, että niiden luonnontila heikentyy.

Vaikutukset pintavesiin

Arviointiselostuksessa todetaan, että veden laatuun vaikuttavat vesistövaikutukset johtuvat kuivatusvesien johtamisesta vesistöön ja mahdollisesti turvetuotannon joutumisesta vesistöön. Turvetuotannon merkittävimmät vesistövaikutuksia aiheuttavat tekijät ovat kiintoaines, humus, ravinteet (typpi, fosfori) ja rauta. Arvioinnin tuloksissa on tarkasteltu vain kiintoaineksen ja ravinteiden pitoisuuslisäyksiä. Rauta- ja humuskuormituksen lisääntymisen vaikutuksia ei ole esitetty selostuksessa.

Arviointiselostuksessa on käytetty Viitajoen, Ison Seluskanjärven ja Vepsänjoen ekologisen tilan arvioimiseksi vuosien 2009 ja 2010 veden laadun ennakkonäytteiden tuloksia ja verrattu saatuja vuosikeskiarvoja vesienhoitosuunnittelun luokittelussa käytettyihin tyyppikohtaisiin raja-arvoihin. Yhteysviranomaisen toteaa, että luokittelu tehdään ensisijaisesti biologisen aineiston perusteella ja vedenlaatutekijöitä käytetään luokittelun tukena (joissa koko vuoden aineisto, järvissä kasvukauden aikainen). Arviointiselostuksessa esitetyllä yksittäisen tukevan vedenlaatutekijän perusteella ei siten vesistön tilan ekologisen tilan luokittelua voi tehdä.

Arviointiselostuksessa todetaan Jako-Muuraisuon sijaitsevan potentiaalisesti sulfaatipitoisella maaperällä. Lisäksi kallioperä hankealueella on liusketta, mahdollisesti mustaliusketta. Näitä alueita ei kuitenkaan ole kartoitettu tarkemmin.

Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan happamuuskuormituksen hallinta kyseessä olevalla laajalla turvetuotantoalueella voi olla hankalaa. Erityisesti turvetuotantoalueen elinkaaren loppuvaiheessa happamuusongelma voi nousta tällä riskialueella merkittäväksi. Tästä esimerkkeinä ovat lähialueen vanhat turvetuotantoalueet Hangassuo, Marttilansuo ja Hakasuo. Jako-Muuraisuon hankkeen lähialueella olevien turvetuotantoalueiden (229 ha) kuormitus vaikuttaa osaltaan, erityisesti happamuusongelmien takia, Kiiminkijoen alaosan vesistön tilaan. Hankealueen pinta-ala on 345 ha eli hanke lisääisi turvetuotantopinta-alaa yli kaksinkertaiseksi nykyisestä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa olisi tullut arvioida happamuus- ja metallikuormituksen vaikutukset turvetuotantoalueen alapuolisessa vesistössä. Koska vaikutusten arvio jää tältä osin puutteelliseksi, ei voida myöskään päätellä, vaarantaako hanke vesienhoitosuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen eli Kiiminkijoen alaosan ekologisen tilan säilymisen hyvässä tilassa.

Vesistövaikutusten on arvioitu olevan vähäisiä Seluskanojassa, Vepsänjoessa ja Kiiminkijoen johtuen ravinteiden ja kiintoaineen pidätyksestä Iso Seluskanjärveen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioinnissa ei ole tarkasteltu riittävästi kuormituksen vaikutuksia järveen. Iso Seluskanjärven tila on entuudestaan heikko, ja siten voi olla mahdollista, että järven tilassa tapahtuu ajan mittaan heikkenemistä siihen kohdistuvan kuormituksen lisääntyessä. Iso Seluskanjärven pohjalle voi kertyä vuosien mittaan orgaanista happea kuluttavaa ainesta. Silloin on riski, että talvella matalan järven happivarastot loppuvat, ja pohjalta liukenee ravinteita ja rautaa veteen mahdollistaen mm. kesäajan rehevöitymishaittoja. Ravinnelisäystä voi kulkeutua suurten valumien aikana myös alapuoliseen Seluskanojaan ja edelleen Vepsänjojaa myöten Kiiminkijokeen, joka on noin 9 km päässä Iso Seluskanjärvestä.

Arviointiselostuksessa ei ole myöskään tarkasteltu aiheutuuko hankkeesta liettymishaittoja Iso Seluskanjärvestä. Liettymishaittojen syntymisen arviointi on tärkeää myös järven virkistyskäytön kannalta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa esitetty pitoisuuslisäyslaskenta antaa vesistövaikutuksista laskennallisen hetkellisen kuvan. Osa vaikutuksista on kuitenkin kumuloituvia ja pysyviä, kuten liettyminen ja virtaamamuutoksista johtuvat uoman morfologiset muutokset sekä mahdolliset vesieliöstön muutokset.

Mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, vesistövaikutusten arviointia on täydennettävä edellä todettujen puutteiden osalta. Tiedot tulee esittää ympäristölupahakemuksessa.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Arviointiselostuksen mukaan suurimmat vaikutukset hankealueella kohdistuvat purkuvesistön yläosiin eli Viitaojaan ja Viitajokeen. Vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen on selvitetty sähkökoekalastuksilla Viitajoella kahdella ja Vepsänjoella kolmella kalastuskerralla elokuussa 2009. Alueen vesistöjen merkitystä kalastuksen kannalta on selvitetty myös asukaskyselyssä. Kyselyssä on selvitetty myös Iso Seluskanjervellä tapahtuvaa kalastusta, mutta hankkeen vaikutuksia järven kalastoon ei ole kuitenkaan arvioitu. Arviointiselostuksessa todetaan myös, että vaikutukset pohjaeläimistöön eivät ole tiedossa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että saatuja tuloksia voidaan pitää suuntaa antavina sillä, vain yhtenä vuonna toteutettu koekalastus ei anna täysin luotettavaa kuvaa kalaston rakenteesta. Vertailutietojen saaminen turvetuotannon mahdollisen aloittamisen jälkeen tehtävälle kalastotarkkailulle edellyttäisi useana vuonna suoritettuja koekalastuksia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että potentiaalisten sulfaattimaiden vaikutusta vesistöjen vedenlaatuun turvetuotannon alkamisen jälkeen ja sitä kautta kalastolle olisi ollut myös tarpeen arvioida.

Vaikutukset vesilakikohteisiin

Alueelta on tehty vuonna 2009 vesilakikohdeselvitys (Pöyry Environment Oy), jonka maastonselvitykset on tehty 19.11. ja 23.11.2009. Selvityksen mukaan alueen luoteisosassa sijaitseva suolampi sekä Viitaojan–Viitajoen luonnontilainen uoma ovat vesilain 1 luvun 15a ja 17a §:n (vastaava säännös on uuden vesilain 587/2011 2 luvun 11 §) tarkoittamia suojeltavia kohteita. Kohteet on rajattu selvityksen karttaliitteeseen.

Arviointiselostuksessa todetaan, että turvetuotantoalueella ei ole suoria vaikutuksia näihin kohteisiin, sillä ne sijaitsevat tuotantoalueen ulkopuolella. Lisäksi todetaan, että tuotantoalue muuttaa kuitenkin aina myös lähiympäristöään, mm. pienilmaston ja vesitalouden kautta, mistä syystä hankkeen toteuttamisen välilliset vaikutukset vesilakikohteisiin eivät ole tiedossa. Vuoden 1995 kasvillisuusselvityksessä on esitetty Jako-Muurais-suon hydrologiset kokonaisuudet. Lampi on samalla alueella Muurais-suon tuotantolohkojen kanssa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Viitaoja–Viitajoen osalta hanke vaatii vesilain mukaisen poikkeamisluvan vesiluontotyyppien suojelusta. Lammen osalta poikkeamisluvan tarve on syytä selvittää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että vesilakikohdeselvitys on toteutettu riittävällä tavalla ja riittävän laajalta alueelta.

Vaikutukset kasvi- ja eläinlajistoon, luonnon monimuotoisuuteen sekä suojelurvojen säilymiseen

Vaikutukset luontotyyppeihin

Hankealue kuuluu luontotyyppien uhanalaisluokituksessa (Raunio ym. (toim.): Suomen luontotyyppien uhanalaisuus, Suomen ympäristökeskus, 2008) Etelä-Suomen osa-alueeseen. Arviointiselostuksen mukaan alueella esiintyy kaksi erittäin uhanalai-

seksi (EN) luokiteltua ja kuusi vaarantunutta (VU) luontotyyppiä. Kaksi luontotyyppiä on silmälläpidettäviä (NT). Hankkeen vaikutusalueella esiintyy kolmea eri suoyhdistymätyyppiä, joista yksi on erittäin uhanalainen ja kaksi vaarantuneita.

Tämän lisäksi yhteysviranomaisen toteaa Viitaojan–Viitajoen edustavan luontotyyppiä *havumetsävyöhykkeen turvemaiden latvapurot*, jotka on luokiteltu tällä alueella vaarantuneiksi. Hankealueen lounaispuolella, arviointiselostuksen mukaan noin 540 metrin etäisyydellä tuotantoalueen reunasta sijaitsee suolampi, jota ympäröi luonnontilainen neva. Lampi edustaa silmälläpidettäväksi luokiteltua luontotyyppiä *suolammet*. Arviointiselostuksessa todetaan, että hanke ei suoraan vaikuta kyseiseen lampeen, koska se sijaitsee tuotantoalueen ulkopuolella. Lisäksi todetaan, että "koska turvetuotanto muuttaa myös lähiympäristöään esimerkiksi pienilmaston ja vesitalouden suhteen, eivät tuotantoalueen toteuttamisen tarkat vaikutukset kyseiseen suolampeen ole tiedossa". Lampi edustaa Suomen luontotyyppien uhanalaisluokituksessa Etelä-Suomen alueella silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltuja suolampia.

Jako-Muuraissuon kahden korpialueiden kasvillisuutta on selvitetty tarkemmin vuonna 2003 (Jaakko Pöyry Infra PSV-Maa ja Vesi). Tarkoituksena on ollut tarkistaa, ovatko alueet luonnonsuojelulain tarkoittamia tervaleppäkorpia. Selvityksen mukaan sekä Pirttiselän tervaleppäinen korpikuvio että Perttusenmaan koillisreunalla Muuraissuon laidalla oleva korpijuotti ovat kasvillisuustyyppiltään luhtaista ruoho- ja heinäkorppea (luRhK) eikä niitä voitane pitää luonnonsuojelulain tarkoittamana luontotyyppinä, sillä tervaleppäen sijasta valtapuu on hieskoivu eikä korven aluskasvillisuudessa esiinny suuria saniaisia. Yhteysviranomaisen toteaa kuitenkin, että korvet ovat luonnontilaisina ruoho- ja heinäkorpina metsälakikohteita eli metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Lisäksi luontotyyppi on erittäin uhanalainen (EN).

Arviointiselostuksen mukaan metsälain tarkoittamia monimuotoisuuden kannalta tärkeitä elinympäristöjä ovat lisäksi luoteisosan lammen välitön lähiympäristö, Raitasaaren kangasmetsäsaareke sekä Viitaojan varren rantaluhta. Nämä jäävät tuotantoalueen rajauksen ulkopuolelle. Kangasmetsäsaareke rajautuu tuotantoalueeseen ja rantaluhta pintavalutuskenttään. Selostuksen Vaikutukset kasvilajistoon -luvussa todetaan, että toteutuessaan turvetuotantoalueen aiheuttamat laajemmat vaikutukset lähialueelle mm. pienilmaston ja vesitalouden muuttumisen kautta eivät ole tiedossa. Lisäksi todetaan, että hanke voi vaikuttaa luontotyyppisiin muuttamalla ympäristöolosuhteita siten, että luontotyyppien edellytykset säilyä nykyistä vastaavalla tavalla vaarantuvat pitkällä aikavälillä. Lähivaikutusalueen on arvioitu ulottuvan 500 metrin etäisyydelle tuotantoalueen reunasta.

Alueelta eri vuosina tehdyissä kasvillisuusselvityksissä on eroja luontotyyppien esiintymisen suhteen. Yhteysviranomaisen toteaa, että tätä olisi ollut tarpeen tarkastella vuoden 2009 kasvillisuusselvityksessä samoin kuin arviointiselostuksessa.

Vaikutukset kasvillisuuteen

Arviointiohjelmassa todettiin, että hankkeen vaikutuksia kasvillisuuteen arvioidaan olemassa olevien selvitysten pohjalta. Mainitut selvitykset esitettiin arviointiohjelman liitteinä. Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että kasvillisuusselvitykset tulee päivittää ja täydentää koko niiden suoyhdistymien alueelta, joille kaavailtu turvetuotantoalue ulottuisi. Yhteysviranomaisen lausunnossa myös kehoitettiin hyödyntämään luontotyyppien uhanalaisuusluokitusta hankealueen monimuotoisuuden arvioinnissa.

Jako-Muuraissuolta on tehty kasvillisuusselvitys vuonna 1995 (Sakari Rehell). Tervaleppäkorprien kasvillisuusselvitys on tehty vuonna 2003 (Jaakko Pöyry Infra PSV-Maa ja Vesi). Kasvillisuusinventointi on uusittu vuonna 2009 (Pöyry Environment Oy). Laskuvesistöinä toimivien, alueeseen rajautuvien Viitaojan ja Viitajoen tilaa on selvitetty Jako-Muuraissuon vesilakikohdeselvityksessä (Pöyry Environment Oy) vuonna 2009 sekä Natura-arvioinnin (Pöyry Environment Oy) yhteydessä vuonna 2010.

Selvitysalueella on havaittu vuonna 1995 suovalkkua (*Hammarbya paludosa*) ja kaitakämmekkää (*Dactylorhiza traunsteineri*). Uusimmassa uhanalaisluokituksessa kaitakämmekkä on arvioitu valtakunnallisesti vaarantuneeksi (VU) ja suovalkku valtakunnallisesti silmälläpidettäväksi (NT). Suovalkku on luonnonsuojelulain (LSL 42 §) nojalla koko maassa rauhoitettu kasvilaji, jonka osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. Lajeja ei tavattu vuonna 2009, mutta kasvupaikkojen todetaan säilyneen muuttumattomana. Lajit ovat tunnettuja kannanvaihteluistaan ja ne ovat myös suhteellisen vaikeasti havaittavia. Perttusenmaalla sijaitseva suovalkun kasvupaikka jää tuotantoaluerajauksen sisälle ja häviää turvetuotannon alkaessa. Toinen esiintymistä sijaitsee Pirttiselän reunakorvessa, ja sen todetaan jäävän tuotantoaluerajauksen ulkopuolelle. Hankkeen vaikutuksia tälle esiintymälle ei ole kuitenkaan arvioitu. Rauhoituksesta poikkeaminen edellyttää ELY-keskuksen myöntämää lupaa (LSL 48 §). Tämä vaatimus koskee molempia esiintymiä, sillä toisaalla arviointiselostuksessa esitettyjen tietojen pohjalta vaikutukset myös hankealueen ulkopuoliselle esiintymälle ovat todennäköisiä.

Arviointiselostuksessa todetaan, että alueella ei tiedetä esiintyvän luontodirektiivin liitteeseen IV(b) kuuluvia lajeja.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiselostuksessa tiedot uhanalaisista kasvilajeista on esitetty käyttäen vanhentunutta lajien uhanalaisluokitusta. Uhanalaisuusluokitus on uusittu vuonna 2010 (Rassi, P. ym. (toim.): Suomen lajien uhanalaisuus. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, 2010). Kasvillisuuskartoitukset on tehty vuonna 2009, mutta raporttiin tiedot olisi tullut päivittää selostuksen vireilläoloajankohtana voimassa olevan uhanalaisuusluokituksen mukaiseksi.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kasvillisuusselvitykset on toteutettu riittävällä tavalla ja riittävän laajalta alueelta.

Vaikutukset linnustoon

Arviointiselostuksen liitteenä on vuonna 2009 suoritettu linnustonselvitys (Pöyry Environment Oy). Selvityksessä on huomioitu myös aiempien laskentojen havaintomäärät vuosilta 2002 ja 2003. Selvityksen mukaan muutonaikaisessa havainnoinnissa on käytetty sovellettua pistelaskentaa ja pesimälinnuston selvitykseen on käytetty kerta-luonteista linjalaskentaa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että linnustonselvityksessä käytetyt menetelmät ovat ajalliselta kattavuudeltaan pääosin riittämättömiä. Pääosin yhteen käyntikertaan perustuvat laskennat antavat sattumanvaraisen kuvan alueen linnustosta. Tämä epävarmuustekijä koskee sekä muutonaikaista levähdysarvoa että pesimälinnustoa koskevia selvityksiä.

Alueen muutonaikaisen levähdysarvon ja merkityksen selvittäminen edellyttäisi kattavia kevästä syksyyn ulottuvia laskentoja, jotta luotettava kokonaiskuva pystyttäisiin muodostamaan. Tässä linnustonselvityksessä käytetyllä yhden laskentakerran menetelmällä ei saada käyttökelpoista tietoa alueen muutonaikaisesta levähdysarvosta, koska todennäköisyys yhden kevätmuuttokauden lopulle ajoittuneen havainnointipäivän osumisesta jonkin lajin tai lajiryhmän päämuuttovaiheeseen on erittäin pieni. Tämä käy selkeästi ilmi arviointiselostuksen liitteenä olevasta linnustonselvityksestä, jossa todetaankin, että suuri osa muutonaikaislaskennan havainnoista koski selvästi jo pesimäkautensa aloittaneita lintuja.

Jako-Muuraissuon muutonaikaisen linnuston muutoksia koskeva vertailu tehtyjen selvitysten perusteella ei ole relevanttia, koska käytetyt menetelmät eivät ole riittäviä tämän vertailun tekemiseen. Lisäksi osassa selvityksiä on havaintoyksikkönä käytetty lintuparia, vaikka yleisesti tulisi käyttää yksikkönä lintuyksilöä. Koska kaikkina vertailuvuosina laskentojen määrä oli vähäinen, olisi ollut perustellumpaa tarkastella aineistoa yhdistämällä kolmen tarkasteluvuoden aineistot ja tehdä niiden perusteella päätelmiä. Aineiston yhdistäminenkin ei kuitenkaan poista aineiston ajalliseen kattavuuteen liittyvää ongelmaa.

Pesimälinnustoa on tutkittu näyteala- ja linjalaskentamenetelmillä. Laskentojen vähäinen ajallinen kattavuus aiheuttaa ongelmia tulosten luotettavuuden suhteen. Linjalaskennalla saadaan yleiskuva alueen linnustosta, mutta monien lajien osalta kokonaiskuva jää vajavaiseksi. Laskennan myöhäisestä ajankohdasta ja osin menetelmästä johtuen esimerkiksi vesilintulajisto puuttuu kokonaan. Lisäksi ainakin joidenkin kahlaajalajien havaittavuus on kesäkuun puolivälin jälkeen heikompaa kuin aiemmin kesällä. Todellisemman kuvan alueen pesimälajistosta ja parimääristä olisi todennäköisesti saanut yhdistämällä muutonaikaisen laskennan ja linjalaskennan havaintoaineistot. Selvityksessä käytetty termi "muutonaikaislaskenta" johtaa joidenkin lajien osalta harhaan sillä "muutonaikaislaskentojen" ajankohdat (16.5.2002, 14.5.2003, 16. ja 19.5.2009) ovat useiden lajien tyypillistä pesimäaika. Tarkasteltaessa kolmen selvitysvuoden "muutonaikaishavaintoaineistoa" monen lajin pesintää koskeva tieto olisi tarkentunut, jos toukokuussa tehtyjen laskentojen aineistoa olisi käytetty apuna myös pesimälinnuston tarkastelussa: lajisto olisi täydentynyt (esimerkiksi laulujoutsen, tavi ja pohjansirkku) ja parimäärät olisivat todennäköisesti kasvaneet (esimerkiksi kurki). Kartoituslaskenta olisi ollut etenkin soiden runsaslintuisilla rimmikoilla oikein tehtynä selvästi linjalaskentaa parempi menetelmä.

Puutteena voi myös pitää sitä, ettei Jako-Muuraissuon merkitystä lintujen pesimäaikaisena ruokailualueena ole selvitetty. Laaja ja monipuolinen linnustoltaan rikas suo on todennäköisesti merkittävä ravinnonhankinta-alue esimerkiksi monille petolintulajeille ja muille alueen ulkopuolella pesiville lajeille. Alueen sijainti huomioon ottaen olisi ollut perusteltua selvittää alueen mahdollista merkitystä etenkin muuttohaukalle, jotka usein saalistavat pesimäsuonsa ulkopuolisilla lintusoilla.

Alueen linnustollista merkitystä on arvioitu vertaamalla lajikohtaisia paritiheyksiä muihin julkaistuihin tutkimuksiin. Pääasiallisena lähteenä käytetyn Muuttuva pesimälinnusto -kirjan laskenta-aineisto on kuitenkin ajallisesti jo melko vanhaa, mikä heikentää uuden havaintoaineiston vertailtavuutta ja päätelmien tekoa. Lisäksi suolinnustossa on tapahtunut yleisen käsityksen mukaan merkittävää vähenemistä viime vuosien ja vuosikymmenen aikana, mikä tulisi ottaa huomioon tehtäessä päätelmiä alueen merkityksestä suolintujen elinympäristönä. Sama referenssien käyttöön liittyvä ajankohtaisuusongelma liittyy soiden linnustolliseen arvottamiseen lajimäärän perusteella. Soidensuojeluohjelmassa käytetty luokitus, johon Jako-Muuraissuon linnustonselvityksessä on viitattu, edustaa yli 30 vuotta sitten vallinnutta tilannetta ja jo edellä mainitut seikat huomioon ottaen sen käyttö muuttuneissa olosuhteissa ja tilanteissa on epäluotettavaa.

Vastaavasti kuten kasvilajiston uhanalaisuusluokituksen kohdalla yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikka linnustonselvitys on tehty vuonna 2009, selvitykseen olisi tullut päivittää tiedot selostuksen vireilläoloajankohtana voimassa olevan lintujen uhanalaisuusluokituksen mukaiseksi. Esimerkiksi suokukko (*Philomachus pugnax*) ja niittykirvinen (*Anthus pratensis*) on luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT) sekä keltävästäräkki (*Motacilla flava*), kivitasku (*Oenanthe oenanthe*) ja pohjansirkku (*Emberiza rustica*) on luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Toisaalta eräitä muita linnustonselvityksessä mainittuja lajeja on poistettu uhanalaisluokituksesta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että linnustonselvitykseen liittyvistä menetelmällisistä puutteista huolimatta Jako-Muuraissuota voidaan pitää suolinnustolle tärkeänä pesimäalueena.

Vaikutukset luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin ja muihin eläinlajeihin

Arviointiselostuksessa ei mainita luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja eikä vaikutuksia niihin ole arvioitu. Vesilakikohdeselvityksessä kuitenkin mainitaan, että Viitaojan-Viitajoen varressa on tehty havaintoja saukosta (*Lutra lutra*). Saukko on myös rauhoitettu ja valtakunnallisesti silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu laji. Samassa yhteydessä on tehty havaintoja myös minkistä (*Mustela vison*), hirvestä (*Alces alces*), metsäjäniksestä (*Lepus timidus*) ja pyystä (*Bonasa bonasia*).

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointia on tarpeen täydentää luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien osalta, mikäli hanke etenee lupavaiheeseen. Ainakin viitasammakoiden osalta on tarpeen tehdä myös maastaselvitys.

Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen

Vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen on arvioitu kasvillisuus- ja linnustotietojen pohjalta. Myös vesiympäristöä on selvitetty. Yhteysviranomaisen katsoo, että kokonaistarkastelu ja kaikkien eri vaikutustyyppien analysointi ja yhteisvaikutusten arviointi on kuitenkin vajavaista. Olisi ollut hyvä tuoda esille sitä, minkä verran lähialueella – Pohjois-Pohjanmaalla – ja jollain muulla, ekologisin perustein valitulla alueella on tämällyypisiä luontoarvoja ja mikä merkitys juuri tällä alueella on kokonaisuuden kannalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto on todennut lausunnossaan, että Jako-Muuraissuon luontoarvot ovat kokonaisuudessaan suhteellisen korkeaa tasoa, kun niitä verrataan muihin soihin, joita ollaan parhaillaan käsittelemässä Pohjois-Pohjanmaan liiton suojelmahankkeessa. Suon kasvillisuuden ja luontotyyppien edustavuutta on arvioitu nykytilakuvauksessa lainaten vuoden 1995 kasvillisuusselvitystä. Luontotyyppien uhanalaistiedot on päivitetty, mutta arvio suon edustavuudesta olisi ollut hyvä myös päivittää.

Nykytilan kuvauksessa todetaan seuraavaa: "Hankealueen ja suon vaikutusalueen luonto on monipuolista ja alueelta löytyy harvinaisia lajeja ja luontotyyppisiä. Nämä eivät kuitenkaan sijaitse hankealueella, eli niiden sijaintialueet tulevat säilymään. Hankealue saattaa kuitenkin vaikuttaa lähialueisiin muuttamalla olosuhteita (esim. pienilmasto, vesitalous)". Yhteysviranomainen toteaa tämän olevan ristiriidassa toisaalla arviointiselostuksessa esitettyjen tietojen kanssa, sillä muun muassa suoyhdistymätyypit ja kaikki mainitut uhanalaiset luontotyyppit tulevat häviämään ja lintujen pesimäalueita tuhoutuu turvetuotannon alkaessa. Uhanalaisen, silmälläpidettävän ja rauhoitetun suovalkun sijaintipaikka on hankealueen sisällä ja toinen esiintymä on hankkeen vaikutusalueella. Hankkeella on vaikutuksia Natura 2000-alueeseen ja vesilakikohteisiin. Tätä ei varsinaisessa vaikutusarvio-osiossa kiistetäkään, joten arviointiselostukseen on jostain syystä jäänyt ristiriitaisuuksia ja virheellisyyksiä johtopäätösten suhteen.

Vaikutukset suojelualueisiin

Arviointiselostuksessa on esitetty, että selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura 2000 -alueverkoston kohteita, luonnonsuojelualueita tai suojeluohjelmiin kuuluvia aluerajauksia. Lähin suojelualue on Natura 2000 -verkostoon kuuluva Räkäsuo (FI 1106602), joka sijaitsee noin 1,2 kilometrin etäisyydellä hankealueesta.

Arviointiselostuksessa esitetty käsitys on virheellinen, sillä itse hankealue rajoittuu Kiiminkijoen Natura 2000 -alueeseen ja sijaitsee Kiiminkijoen valuma-alueella. Mitenkään perustelematta arviointiselostuksessa ei ole käsitelty selostuksen liitteenäkin olevaa Natura-arviointia, joka on tehty hankkeen vaikutuksista Kiiminkijoen Natura 2000 -alueeseen. Muilta osin yhteysviranomainen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen, että pitkien etäisyyksien vuoksi hankkeella ei ole vaikutuksia suojelualueisiin eikä kaavojen suojelualuevarauksiin.

Vaikutukset maisemaan, kulttuuriperintöön ja muinaismuistoihin

Arviointiohjelmassa todettiin, että hankkeen vaikutusta maisemaan arvioidaan analysoimalla maiseman nykytila maastokartan, ilmakuvien ja kasvillisuusselvityksen pohjalta. Hankkeen maisemavaikutuksen merkittävyyttä aiottiin arvioida hankealueen maisemallisen merkityksen ja seudun vastaavien suomalaisien esiintymisen perusteella. Maiseman muutoksen merkitystä aiottiin selvittää myös lähiseudun asukkaille tehtävässä kyselyssä tai haastatteluissa. Yhteysviranomainen on lausunnossaan arviointiohjelmasta todennut, että arviointi voidaan suorittaa esitetyllä tavalla.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa maisemamuutosta on käsitelty suppeasti eikä vertailua seudun vastaaviin suomalaisiin ole tehty. Suoritettua

asukaskyselyssä ei ole yhtään nimenomaista kysymystä liittyen maisemavaikutuksiin. Sen sijaan turvetuotannon vaikutuksia alueen olosuhteisiin koskevassa kysymyksessä yhtenä kohtana on esitetty maiseman muuttumisen vaikutus vastaajalle.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa olisi tullut tarkastella maiseman harvinaisuutta tai uhanalaisuutta tai suon merkitystä ympäröivälle maisemalle tai alueen maisemakokonaisuudelle. Suomaisemaan keskeisesti vaikuttavat tekijät, kuten luonnon monimuotoisuus, kasvipeite tai alueen luonnontilaisuus, olisi ollut hyvä tuoda esille tukeutumalla tehtyihin kasvillisuusselvityksiin.

Arviointiselostuksessa ei ole huomioitu, että hankealue rajautuu eteläosistaan tai ulottuu eteläosistaan Sanginjokivarren alueelle, joka on maakuntakaavassa merkitty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi. Mikäli hanke etenee ympäristölupavaiheeseen, tulee alueiden rajausta selvittää tarkemmalla tasolla ja osoittaa rajaukset riittävän tarkassa mittakaavassa kartalla sekä vaikutukset maisema-alueeseen tulee arvioida.

Lisäksi yhteysviranomaisen huomauttaa, että maisemamuutosten arvioinnissa tulisi tuoda esille metsien maisemallista suojavaikutusta tarkasteltaessa se, ovatko metsät pysyvä maisemasuoja eli ovatko metsät hankkeesta vastaavan omistuksessa tai hallinnassa.

Arviointiselostuksen mukaan Jakosuon poikki Kontiosaaren ja Nälköniemen välillä kulkee vanha kapulatie, joka tuhoutuisi turvetuotannon alkaessa. Pirttisellä sijaitsevalle kiviröykkiölle, joka on mahdollinen rekisteröimätön muinaishauta, ei aiheudu selostuksen mukaan haittaa turvetuotantohankkeesta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kapulatie arvo ja merkitys kiinteänä muinaisjäännöksenä tulee selvittää Museoviraston lausunnossa vaaditulla tavalla. Samassa yhteydessä on tarkastettava ja arvioitava selostuksessa mainittu kiviröykkiö. Tältä osin hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä Museovirastoon hyvissä ajoin hankkeen jatkosuunnitteluvaiheessa.

Vaikutukset vesistöjen virkistyskäyttöön

Hankkeen vaikutuksia vesistöjen virkistyskäyttöön on arvioitu asukaskyselyn perusteella. Arvioinnin mukaan suunnitellulla turvetuotannon purkuvesistöllä ei ole merkittäviä uima- tai harrastuspaikkoja. Sanginjoen alueella sen sijaan on suurempi merkitys. Arviointiselostuksen mukaan Sanginjoen virkistystoimintaan ei hankkeella kuitenkaan ole vaikutusta, koska Sanginjokeen ei johdeta turvetuotannon kuivatusvesiä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikka Sanginjokeen ei suunnitella johdettavan turvetuotannon kuivatusvesiä, Sanginjoki jää pölyvaikutusalueita kuvaavan kartan mukaan osittain pölyvyöhykkeelle. Arvioinnissa olisi siten tullut tarkastella mahdollisen pölylaskeuman vaikutuksia myös Sanginjoen veden laatuun ja sitä kautta virkistyskäytölle.

Arviointiselostuksessa todetaan, että Iso Seluskanjärvi on monipuolisessa virkistyskäytössä ja että turvetuotannolla saattaa olla vaikutuksia järven virkistystoimintaan, mutta vaikutuksia järven virkistyskäyttömahdollisuuksiin ei ole kuitenkaan arvioitu tarkemmin.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Iso Seluskanjärven kunnostukseen on käytetty merkittävä summa yhteiskunnan rahoitusta sekä paikallista rahoitusta ja talkootyötä. Järven rannalle on rakennettu ympärivuotista asutusta ja loma-asutusta sekä luontomatkailun palveluvarustusta. Vaikka Iso Seluskanjärvi ei ole luonnontilainen järvi, sillä on paikallisesti merkittävää virkistyskäyttöarvoa. Sitä olisikin tarkasteltava luonnontilaisen kaltaisena järvenä, jotta järveen kohdistetut kunnostustoimenpiteet eivät menisi hukkaan ja järven virkistyskäyttöarvo säilyisi.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Arviointiselostuksen mukaan turvetuotannosta aiheutuu välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen melu- ja pölyaltistuksen kautta. Myös liikenteen lisääntyminen vaikuttaa terveyteen ja viihtyvyyteen. Pölyn vaikutusalueena pidetään 1000 metriä tuotantoalueesta, melun vaikutusalueena 500 metriä tuotantoalueesta. Tuotantoalueesta 500 metrin etäisyydellä sijaitsee 17 kiinteistöä, joille turvetuotannosta aiheutuu eriten haittaa melu- ja pölyaltistuksen vuoksi. Lähimmät asuinkiinteistöt sijaitsevat noin 300 metrin etäisyydellä tuotantoalueen reunasta.

Toiminnan aiheuttamia meluvaikutuksia on arvioitu lainsäädännön vaatimusten ja kirjallisuuden perusteella. Päiväaikaisen melun (55 dB keskiäänitaso) vaikutusalueella, joka on 200–300 metriä, sijaitsee muutamia kiinteistöjä. Yöaikaisen melun (50 dB keskiäänitaso) vaikutusalueella, joka on 500 metriä, sijaitsee 17 kiinteistöä. Lisäksi melua aiheutuu kuljetusreittien varrella.

Hankealueella on jossain määrin merkitystä virkistyskäytön (marjastus, retkeily ja metsästys) kannalta. Virkistyskäyttömahdollisuudet tulevat häviämään turvetuotannon aloittamisen myötä. Turvetuotannon aloittaminen vaikuttaa virkistyskäyttöön tuotantoaluetta laajemmalla alueella mm. kasvillisuusvaikutusten sekä melu- ja pölyvaikutusten kautta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat seikat on tunnistettu. Arvioinnissa olisi kuitenkin ollut tarpeen tarkastella myös tuotantoalueiden vaihtoehtoista rajaamista siten, ettei ainakaan toiminnan lähi-vaikutusalueelle olisi jäänyt asuinkiinteistöjä.

Vaikutukset ilman laatuun

Päästöjä ilmaan aiheutuu turvetuotantoalueella käytetyistä työkoneista, liikenteestä ja turvepölystä. Turvepöly on näistä merkittävin. Arviointiselostuksen mukaan turvetuotannon pölyvaikutukset ulottuvat noin 1000 metrin etäisyydelle turvetuotantoalueesta. Lähivaikutusalueella (500 metriä) sijaitsee 17 kiinteistöä, lähimpien sijaitessa vain noin 300 metrin etäisyydellä tuotantoalueesta.

Arviointiselostuksessa todetaan, että lähimpänä olevan asutuksen ja tuotantoalueen välissä on puustoa, mikä hillitsee jossain määrin pölyn leviämistä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että suojapuustoksi tarkoitettun metsän tulee olla hankkeesta vastaavan hallinnassa, jotta voidaan varmistaa puuston säilyminen suojametsänä koko tuotantovaiheen ajan.

Pölyvaikutuksia ilman laatuun on arvioitu aiempien tutkimusten ja selvitysten sekä lainsäädännön vaatimusten kautta. Arviointiselostuksessa on esitetty viittaus myös valtioneuvoston asetukseen 711/2001. Tämä asetusta on kumottu valtioneuvoston asetuksella 38/2011, joka on tullut voimaan 25.1.2011. Terveysperusteiset ilmanlaadun raja-arvot ulkoilmassa arviointiselostuksessa esitetyn osalta (taulukko 24) eivät kuitenkaan ole muuttuneet säädösmuutoksen johdosta.

Arviointiselostuksessa on esitetty Suomen Tuuliatlaksesta otettu Kemin sääaseman tuuliruusu. Selostuksessa ei kuitenkaan selvitetä mitä ajanjaksoa tuuliruusu kuvaa. Yhteysviranomaisen huomauttaa myös, että myös lähempää hankealuetta on saatavilla mitattuja tuulen suunta- ja nopeusjakaumatietoja.

Arviointiselostuksessa on todettu, että tuulen nopeuden ylittäessä 10 m/s tuotanto keskeytetään lisääntyneen tulipaloriskin vuoksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että pölyn leviämisen kannalta tarkastellen 10 m/s tuuli on hyvin voimakasta, sillä Ilmatieteenlaitoksen tietojen mukaan jo 6-7 m/s tuulella tuuli nostaa pölyä ja kevyitä roskia maasta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset ilman laatuun on tunnistettu, mutta hankealueella vallitsevista tuuliolosuhteista ja pölyämisen estämisestä koskevista toimituksista on esitettävä tarkistetut tiedot ympäristölupahakemuksessa, jos hanke etenee lupavaiheeseen.

Vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin

Hankkeen vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin on laskettu hankkeesta vastaavan toimesta laaditun laskentamallin avulla. Valitun laskentamallin valintaa ei ole perusteltu.

Kasvihuonekaasulaskelmassa ei ole huomioitu turpeen poltosta aiheutuvia päästöjä ilmaan. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan turpeen poltosta aiheutuvat päästöt ovat turvetuotannosta aiheutuvia YVA-lain 2 §:n tarkoittamia välillisiä vaikutuksia, jotka tulee ottaa huomioon vaikutusarvioinnissa. Jälkikäyttömuotona on tarkasteltu ruokohelven viljelyä, joka laskelman mukaan sitoo noin 1000 tonnia hiilidioksidia vuodessa. Selostuksessa ei ole esitetty viljeltävän ruokohelven aiottua käyttötarkoitusta. Esimerkiksi energiantuotannossa poltettavan ruokohelven päästöt ilmaan olisi vastaavasti tullut huomioida myös laskelmassa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa olisi tullut vertailla esitettyä kasvihuonekaasupäästölaskelmaa Tilastokeskuksen käyttämällä IPCC:n ohjeistuksen mukaisella laskentakaavalla saataviin tietoihin. Lisäksi olisi ollut tarpeen perustella, miksei Tilastokeskuksen käyttämää laskentakaavaa ole käytetty arvioinnissa, ja miten käytetty laskentamalli poikkeaa Tilastokeskuksen käyttämästä kaavasta.

Epävarmuustekijät

Virhelähteiden ja epävarmuustekijöiden katsotaan hankkeessa liittyvän etenkin käytettävissä olevien raporttien ja selvitysten virheisiin ja puutteisiin. Selvitysten aikajänne, monitahoisten ympäristövaikutusten arvioinnin vaikeus ja syy-seuraussuhteiden tulkinta aiheuttavat arviointiin epävarmuutta. Sosiaalisten vaikutusten arviointia vaikeuttaa yksityiskohtaisten alueellisten tietojen puute. Yhteiskunnallinen päätöksenteko aiheuttaa epävarmuutta tarkastelussa, koska päätöksillä voi olla suuria vaikutuksia turveteollisuuden tulevaisuuteen. Globaalissa mittakaavassa epävarmuutta arviointiin tuo ilmastonmuutoksen vaikutukset alueen ympäristöolosuhteissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että merkittävimmät epävarmuustekijät on tunnistettu ja huomioitu arvioinnissa.

Vaihtoehtojen vertailu ja toteuttamiskelpoisuus

Hankkeesta on tarkasteltu toteuttamatta jättämisen ohella kahta eri toteutusvaihtoehtoa, jotka poikkeavat toisistaan ainoastaan kuntoonpanon ajoituksen suhteen. Vaihtoehto 1:ssä vesistövaikutukset tulevat hieman pienempinä jakautuen pitemmälle aikavälille kuin vaihtoehto 2:ssa, jossa vaikutukset tulevat samanaikaisesti molemmilta suoalueilta, mikä lisää kertavaikutuksen suuruutta.

Arvioinnissa on päädytty siihen, että koko tuotantovaihe huomioon ottaen toteutusvaihtoehtojen ympäristövaikutukset eivät poikkea toisistaan. Selkeästi vähäisempiä ympäristövaikutuksia aiheuttavaa vaihtoehtoa ei siten ole arvioitu.

Yhteysviranomaisen pitää ympäristönäkökulmasta tarkasteltuna lähes yhdenmukaisen toteutusvaihtoehtojen valintaa jossain määrin ongelmallisena, sillä vaihtoehtojen valinta antaa vaikutelman siitä, että valinnoilla on etsitty vain maksimaalista tuotantopinta-alaa, eikä ole tarkasteltu vaihtoehtoa, josta aiheutuisi selkeästi vähemmän negatiivisia ympäristövaikutuksia.

Alueen luonnontilaisuus ja alueen luontoarvot sekä se, että hanke ei toteuta valtakunnallisten alueidenkäytön ja suostrategian tavoitteita, on tuotu esiin monissa yhteysviranomaiselle annetuissa lausunnoissa.

Kuten arviointiselostuksessakin on todettu, hanke on ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden turvetuotannolle asetettujen tavoitteiden kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto maakuntakaavoituksesta vastaavana viranomaisena on todennut lausunnossaan, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen on meneillään. Uudessa kaavassa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvat alueet kansallisen

suo- ja turvemaiden strategian linjausten ja maakunnallisen suo-ohjelman tulosten perusteella. Suunnittelutyössä tarkastellaan erityisenä aluekokonaisuutena Oulu- ja Sanginjoen väliin sijoittuvaa laajaa ojittamatonta suoaluetta (Matinsuo–Räkäsuo–Kivisuo), johon myös Jako-Muuraissoon voidaan katsoa kuuluvan.

Yhteysviranomaisen katsoo näin ollen, että hankkeen molempien tuotantovaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta vastaan puhuvat alueen luonnontilaisuus sekä maankäyttöä koskevat tavoitteet ja suunnitelmat eikä mitään selkeää syytä, joiden perusteella yleisistä turvetuotannolle asetetuista sijoitusperiaatteista olisi tarve poiketa tässä hankkeessa, ole esitetty.

Haitallisten vaikutusten ehkäisy ja lieventäminen

YVA-menettelyn keskeisenä tavoitteena on estää haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä. Haitallisten vaikutusten estäminen on hankkeen elinkaaren eri vaiheisiin liittyvää toimintaa, jolla estetään, vähennetään tai korjataan hankkeesta aiheutuvia – erityisesti merkittäviä – riskejä ja haitallisia ympäristövaikutuksia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa ei ole tarkasteltu riittävällä tavalla tulvien ja rankkasateiden aiheuttamia ylivirtaamatilanteita, eikä sitä kuinka usein ylivirtaamatilanteiden vuoksi kuivatusvesiä joudutaan johtamaan vesiensuojelurakenteiden ohi. Myöskään tästä aiheutuvan haitan ehkäisyä tai lieventämistä ei ole tarkasteltu riittävällä tavalla. Arviointiselostuksessa kuitenkin on tunnistettu purkuvesien laatuun liittyvät seikat merkityksellisemmiksi toiminnan ympäristövaikutusten kannalta. Selostuksessa nojaututaan ympäristöluvassa annettaviin määräyksiin purkuvesistä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.

Seuranta

Arviointiselostuksessa todetaan, että hankkeen ympäristölupahakemuksen yhteydessä esitetään käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelma. Vaikutustarkkailu sisältää veden laadun tarkkailun lisäksi pohjaeläin- ja kalataloustarkkailun, joka esitetään tehtävän osana Kiiminkijoen yhteistarkkailua. Ilman laadun ja melun seuranta esitetään suoritettavan yksittäisin mittausjaksoin tuotannon alkuvaiheessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että esitetty seurantaohjelma on riittävä huomioiden hankkeen tämän hetkisen suunnittelutilanteen. Päästö- ja vaikutustarkkailun vaatimuksista määrätään yksityiskohtaisemmin toimintaa koskevassa ympäristöluvassa, mikäli hanke etenee lupavaiheeseen.

Osallistuminen

Arviointiselostuksessa on esitetty arviointimenettelyn vaiheet mukaan lukien osallistumisen järjestäminen. YVA-menettelyyn sisältyy yhteysviranomaisen järjestämä lausunto- ja kuulemismenettely sekä erillinen yleisötilaisuus sekä arviointiohjelma- että arviointiselostusvaiheessa. Arviointiselostusta koskevaan yleisötilaisuuteen osallistui noin 20 henkilöä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten edustajat mukaan lukien.

Yhteysviranomaisen katsoo, että osallistumismahdollisuudet on järjestetty riittävällä tavalla.

Raportointi

Arviointiselostus on selkeä ja hyvin jäsenneilty. Teksti on hyvää yleiskieltä ja tekstiä on havainnollistettu värillisin karttapiiroksin ja kaavioin. Selvitykset on koottu liitteeksi selostukseen.

Arviointiselostuksen alussa olevassa tiivistelmässä on esitetty hankkeesta yhteenveto, jossa on lyhyesti selvitetty YVA-menettely ja hankkeen vaihtoehdot. Eri vaihtoehtojen vaikutukset on esitetty vaikutusarviokohtaisesti kunkin arvioitavan tekijän kohdalla tietolaatikossa. Arviointiselostuksen liitteenä on esitetty arviointitaulukko, jossa

on sanallisesti vertailtu eri vaihtoehtojen vaikutuksia. Yhteysviranomainen katsoo, että taulukossa olevat tiedot vastaavat arviointiselostuksessa esitettyjä tietoja.

Arviointiselostuksessa on ilmeisesti virhe alueen hallintaa osoittavissa tiedoissa, sillä Metsähallituksen lausunnon mukaan hankealueen suurin omistaja on Suomen valtio/Metsähallitus, joka on vuokrannut hankkeesta vastaavalle alueelta 351 hehtaarin alan.

Arviointimenettelyn aikana on tapahtunut eräitä muutoksia lainsäädännössä, jonka vuoksi voimassa olevat säädökset olisi tullut tarkistaa arviointiselostukseen. Tekstissä sivulla 101 ja taulukossa 24 mainittu valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (711/2001) on kumottu valtioneuvoston asetuksella ilmanlaadusta (38/2011), joka on tullut voimaan 25.1.2011. Uusi vesilaki (587/2011), joka annettiin 27.5.2011, on tullut voimaan 1.1.2012.

Arviointimenettelyn aikana myös Suomen lajien uhanalaisuusluokitus on uusittu vuonna 2010 (Rassi, P. ym. (toim.): Suomen lajien uhanalaisuus. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, 2010). Vanhentuneen luokituksen käytöstä on esitetty huomautus ao. arviointitekijää koskevassa lausunnon kohdassa.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Kokonaisuutena katsoen arviointiselostus täyttää ympäristövaikutusten arvioinnille asetetut vaatimukset. Arviointiselostuksessa on selvitetty pääosin YVA-asetuksen (713/2006) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetut tiedot. Arviointi on suoritettu siten, että vaihtoehtojen vertailu 0-vaihtoehdon ja toteutusvaihtoehtojen välillä on mahdollista tehdä.

Hankkeen vaikutukset on selvitetty arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Kuitenkaan aivan kaikkia yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esitettyjä arvioitavia tekijöitä ei ole selvitetty riittävän perusteellisesti tai vaaditulla tavalla. Arviointiselostuksessa on tunnistettu hankkeen vaikutukset, mutta niiden merkittävyyden arviointi tai laajuus poikkeaa osittain siitä, mitä on esitetty yhteysviranomaiselle esitetyissä lausunnoissa.

Yhteysviranomainen on todennut puutteita useiden arviointitekijöiden kohdalla. Havaitut puutteet ja lisäselvitystarpeet on esitetty ao. seikkaa koskevassa lausunnon kohdassa. Yhteysviranomainen pitää tarpeellisena, että mikäli hanke etenee lupavaiheeseen, arviointia on täydennettävä tässä lausunnossa todettujen puutteiden osalta. Vaaditut täydennykset tulee esittää toimintaa koskevassa ympäristölupahakemuksessa.

Yhteysviranomainen toteaa yhteenvetona, että turvetuotanto muuttaa hankealueen maankäytön vuosikymmeniksi ja turvetuotannon seurauksena alueen kasvillisuus ja eläimistö tuhoutuvat. Turvetuotannosta voi aiheutua välittömiä tai välillisiä vaikutuksia myös ympäröiville alueille ja alapuolisille vesistöille. Hankkeen kuivatusvesien purkuvesistö on Kiiminkijoki, joka kuuluu Natura 2000 -suojeluverkostoon. Hankealueella esiintyy useita erittäin uhanalaiseksi tai vaarantuneeksi luokiteltuja luontotyypppejä ja suoyhdistymätyyppejä sekä kasvi- ja lintulajeja. Lisäksi hankkeen vaikutusalueella on vesilain tarkoittamia suojeltuja vesiluontotyypppejä ja metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden muuttaminen edellyttää erillistä lupaa.

Hankealue on vesitaloudeltaan luonnontilainen suo, jonka turvetuotantoon ottaminen on vastoin valtakunnallisia alueidenkäytön tavoitteita ja työryhmän ehdotusta kansalliseksi soiden ja turvemaiden strategiaksi sekä voimassa olevan maakuntakaavan yleismääräystä. Siten hankealueen ottaminen turvetuotantoon edellyttää vahvoja perusteluja poiketa näistä yleisistä edellytyksistä.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä virka- tai aukioloaikoina Oulun kaupungin Oulu10-palvelupisteessä (Torikatu 10), Oulun pääkirjastossa (Kaarlenväylä 3) ja Ylikiimingin kirjastossa (Koulunrinne 3, Ylikiiminki) sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-

keskuksessa (Veteraanikatu 1, Oulu) ja ELY-keskuksen Internet-sivulla osoitteessa www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/yva > Päättyneet YVA-hankkeet > Luonnonvarojen otto ja käsittely > Jako-Muuraisuon turvetuotantohanke, Oulu.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon sekä kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto arviointiselostuksesta ja mielipiteen esittäjille, jotka ovat antaneet yhteystietonsa sekä ympäristölupaviranomaiselle.

SUORITEMAKSU JA PERUSTELUT SEKÄ OIKAISUVAATIMUS

Maksu 8 300 euroa (alv 0 %)

Suoritemaksua koskeva lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Perustelut

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) ja ELY-keskuksista annetun lain (897/2009) perusteella annetun valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2011 (1538/2011) 6 §:n voimaantulosäännöksen nojalla arviointiselostuksen vireilletuloajankohtana voimassa olleiden säännösten mukaan. Näin ollen maksu peritään valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2011 (1394/2010) esitetyn maksutaulukon mukaisesti. Maksutaulukon mukaan YVA-laissa tarkoitettusta lausunnon arviointiselostuksesta, kun hanke tai sen vaikutukset ulottuvat yhden kunnan alueelle, perittävän maksun suuruus on 7 100 euroa. Tämän lisäksi peritään kunta-kohtainen lisämaksu 1 200 euroa, kun hanke ulottuu 2-5 kunnan alueelle. Hankkeen vaikutukset ulottuvat kahden kunnan alueelle, joten maksuna peritään 7 100 euroa + 1 200 euroa = 8 300 euroa.

Oikaisun hakeminen maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnon perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskukselta. Lausunnon liitteenä on ohje maksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Johtajan sijainen
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Ympäristönsuojelupäällikkö

Juhani Kaakinen

Ympäristölakimies

Kaija Järvinen

JAKELU Vapo Oy Biofuels

TIEDOKSI

- Suomen ympäristökeskus (+ arviointiselostus 2 kpl)
- Oulun kaupunki/kaupunginhallitus
- Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta
- Muhoksen kunta
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/Ympäristöluvut
- Kainuun ELY-keskus/Kalatalouspalvelut
- Museovirasto
- Pohjois-Pohjanmaan museo
- Metsähallitus/Pohjanmaan luontopalvelut
- Suomen riistakeskus/Oulun aluetoimisto
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
- Oulujokivarren kalastusalue
- Kiiminkijoen kalastusalue
- Kiimingin osakaskunta
- Laitasaaren osakaskunta
- Sanginjärven kylän osakaskunta
- Vuotungin kalaveden osakaskunta
- Ylikkiimingin osakaskunta
- Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
- Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
- Oulun luonnonsuojeluyhdistys ry
- Oulun läänin vesiensuojeluyhdistys ry
- Kiiminkijoki ry
- Mielenpitoon esittäjät